

Underdåniga utlåtanden

öfver

ett inom Kongl. Finansdepartementet utarbetadt förslag

till

Förordning

angående

MANTALSSKRIFNING

afgifna af

- 1) **Komitén för afgifvande af förslag till ordnande af kyrkoskrifningen i riket; samt**
- 2) **Kongl. Statskontoret och Kongl. Maj:ts och Rikets Kammarrätt.**

STOCKHOLM

ISAAC MARCUS' BOKTRYCKERI-AKTIEBOLAG
1892.

INNEHÅLL.

	Sid.
Utlåtande af Komitén för afgifvande af förslag till ordnande af kyrkoskrifningen i riket	3.
Utlåtande af Statskontoret och Kammarrätten	23.

Utlåtande

af

Komitén för afgifvande af förslag till ordnande af kyrkskrifningen i riket.

Till Konungen.

Genom remiss den 10 sistlidne Augusti har Eders Kongl. Maj:t anbefalt den af Eders Kongl. Maj:t den 7 December 1888 tillsatta komité för afgifvande af förslag till ordnande af kyrkoskrifningen i riket med mera att afgifva underdånigt

utlåtande öfver ett inom Kongl. Finansdepartementet af dertill utsedde sakkunnige personer utarbetadt förslag till förordning angående mantalsskrifning, i de delar deraf, som ega sammanhang med lagstiftningen om kyrkoskrifning.

Komiterade få till följd häraf underdånigst anföra följande:

Såsom i berörda förslag å sidan 4 omförmäles, har visserligen, jemlikt det bemälde sakkunnige personer meddelade bemyndigande att vid affattande af förslaget i de delar deraf, som egde sammanhang med lagstiftningen om kyrkoskrifning, sammanträda till gemensam öfverläggning med komitén, sådan öfverläggning egt rum rörande vissa delar af förslaget; men vid de två sammanträden, vid hvilka, på framställning af bemälde personer, sådan öfverläggning under hösten 1889 egde rum, kunde samstämmighet å ömse sidor i åtskilliga afseenden icke uppnås, och erhöilo komiterade derefter icke kännedom om det slutliga innehållet i förslaget, förrän detsamma blef af trycket utgifvet och sålunda för komiterade tillgängligt. Vid genomläsande af förslaget hafva komiterade äfven funnit, att vid dess affattande något afseende icke blifvit fäst vid de invändningar komiterade vid berörda sammanträden framstälde mot förslaget, särskildt i hvad detsamma af komiterade befarades medföra ökad tunga för presterskapet.

Då komiterade nu lemnats tillfälle att yttra sig öfver förslaget i alla de delar, hvilka ega sammanhang med lagstiftningen om kyrkoskrifningen, tillåta sig komiterade till en början att såsom en nyhet i förslaget påpeka den i § 1 gifna bestämmelse, hvarigenom mantalsskrifningen inskränkes till endast svenska undersåtar.

I detta afseende anföres i motiven, att någon bestämmelse derom, att mantalsskrifning af i riket bosatta utlänningar skall ega rum, visserligen icke finnes i 1861 års mantalsskrifningsförordning och att praxis i detta afseende varit vacklande, men att numera likväl utlänningar, hvilka någon längre tid här vistas, i regeln blifva mantalsskrifna, hvarför ock mantalsskrifningskomiténs förslag af år 1872 hvilade på förutsättningen, att så borde vara förhållandet, och uttrycklig föreskrift derom infördes af landsstatskomitén, hvilket af Kammarrätten lemnades utan erinran. I det nu föreliggande förslaget har en motsatt åsigt gjort sig gällande, af det uppgifna skälet, att då mantalsskrifningen till sin karaktär är ett slags allmän folkräkning, som har till ändamål, utom att ligga till grund för debitering af mantalsspenningar, jemväl att i första hand grundlägga vissa medborgerliga förmåner, såsom politisk och kommunal rösträtt, hemortsrätt m. m., det syntes i högsta grad oegentligt, att personer, hvilka uppenbarligen icke borde anses till-

höra rikets folkmängd och hvilka icke utan att hafva förvärfvat svensk medborgarrätt kunde komma i åtnjutande af ofvan antydda förmåner, sådant oaktadt här mantalsskrefves på samma sätt som rikets egentlige innebyggare. Den minskning i inkomst, som skulle tillskyndas staten derigenom att utländingar icke vidare komme att erlägga mantalspenningar, skulle blifva högst obetydlig, och genom gällande bevillningsförordnings skärpta föreskrifter om skyldighet för utländing att under vissa förutsättningar utgöra inkomstbevillning samt i sammanhang dermed meddelade bestämmelser syntes i öfrigt vara tillräckligt sörjdt för att utländingar, som här vistas, icke undgå att till stat och kommun lemna skäliga skattebidrag.

Frågan om, huruvida utländingar böra mantalsskrifvas eller icke, står i nära sammanhang med frågan om utländings kyrkoskrifning i riket. Af flera skäl är det för svenska staten af vigt att erhålla säker uppgift, hvilka och huru många främmande makters undersåtar en längre tid i riket vistas och der hafva fast bostad. Enligt nuvarande förhållanden kan detta icke ske annat än genom sådane utländingars antecknande i församlingsböckerna (husförhörslängderna) eller genom deras upptagande i mantalslängderna. Från kyrklig synpunkt förefinnes icke något skäl, hvarför utländingar skulle antecknas i församlingsböckerna, hvilket icke heller för närvarande är fallet annat än på vissa orter i större eller mindre omfattning. Vida mera naturligt och lämpligt torde det vara, att utländingar fortfarande liksom hittills upptagas i mantalslängderna.

Hvad beträffar de rättigheter, som vinnas genom mantalsskrifning, bestämmas de af andra lagar och förordningar än af mantalsskrifningsförordningen, hvadan en utländings mantalsskrifning i och för sig icke innebär några dermed förvärfvade rättigheter. Icke heller medför utländingars mantalsskrifning härstädes deras inräknande i rikets folkmängd, ty denna framgår af husförhörsböckerna och icke af mantalslängderna. Komiterade kunna vid sådant förhållande icke finna något oegentligt deri, att utländingar här i riket mantalsskrifvas.

Genom utländingars upptagande i mantalslängderna vinnas icke blott den fördel att mantalspenningar fortfarande komma att af utländingar erläggas, utan äfven säkerhet att utländingar blifva i förekommande fall vederbörligen uppförde till erläggande af inkomstbevillning, ty bevillningstaxeringen kan, synnerligen i större städer, icke blifva fullt tillförlitlig, utan att mantalsuppgifterna dervid tjena till ledning.

Derest utländingar fortfarande komma att upptagas i mantalslängderna, finnes hvarken från statens eller från kyrkans synpunkt något skäl, hvarför de ovilkorligen äfven skulle antecknas i församlingsböckerna. Deremot kan det för utländingarne sjelfva vara af vigt att om sig kunna erhålla intyg ur församlingsböckerna angående de förhållanden, om hvilka dessa innefatta upplysningar, och hafva komiterade därför ansett, att, äfven under förutsättning att utländingar vederbörligen mantalsskrifvas, utländing, som sjelf önskar det, må i församlingsbok antecknas, så framt han företer därför erforderliga betyg. Vare sig mantalsskrifning af utländingar eger rum eller icke, böra enligt komiterades mening alla födelser, vigslar eller borgerliga äktenskap samt dödsfall, som bland i riket boende utländingar inträffa, antecknas i vederbörande kyrkoböcker, då hos oss någon annan form för civilregistrering icke förefinnes samt derigenom möjlighet beredes att med främmande stater ingå öfverenskommelse om utbyte af civilståndsintyg. Att ålägga det svenska presterskapet fullständig kyrkoskrifning af här i riket vistande utländingar skulle förorsaka presterskapet mycket obehag och besvär. Önskar utländing icke sjelf att blifva införd i församlingsbok för svensk församling, lär det i många fall blifva svårt att af honom erhålla de betyg, utan hvilka ett sådant införande icke är möjligt. Att söka framtvinga sådana betyg genom anlitande af polismyndighet och Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande vore åtgärder, som presterskapet på goda skäl måste önska att ej behöfva använda, helst då icke något kyrkligt intresse manar dertill. I största delen af landsförsamlingarna blefve visserligen besväret att föra anteckningar öfver der boende utländingar ganska litet, men så är icke förhållandet i större städer och i gränsorter, der till följd af befolkningens större rörlighet presterskapet dessutom är öfverhopadt med skriferi, utan skulle derstädes utländingars antecknande i församlingsböckerna medföra en icke obetydligt ökad tunga för presterskapet.

Likasom det synes vara billigt, att borgerliga, men icke kyrkliga myndigheter åläggas att föra anteckningar öfver de utländska makters undersåtar, som i riket vistas, derest sådant, såsom komiterade anse, af det borgerliga samhällets intresse kräfves, så kan det ock utan tvifvel låta sig lättare göra för de borgerliga myndigheterna att verkställa sådana anteckningar samt att erhålla och införskaffa därför erforderliga uppgifter. I sådant afseende synas nemligen de i det föreliggande förslaget gifna bestämmelserna, derest de samma utsträcktes derhän, att de komme att afse jemväl utländingars mantalsskrifning, vara tillräckliga. Till dessa bestämmelser

torde endast behöfva läggas en föreskrift för mantalsskrifningsförrättare att inom viss tid efter mantalsskrifningen till Kongl. Statistiska Centralbyrån eller Eders Kongl. Maj:ts vederbörande Befallningshafvande insända uppgift å de utländingar, som inom hvarje distrikt blifva mantalsskrifne. Det besvär, som härigenom skulle tillskyndas mantalsskrifningsförrättarne, är en ren obetydlighet i jemförelse med det skrifveriarbete af dylik art, som tid efter annan blifvit presterskapet ålagdt och som är så betungande, att det, enligt komiterades förmenande, icke bör ökas, derest sådant ej kräfvades af tvingande nödvändighet, hvilket här, enligt hvad komiterade tro sig med det anförda hafva visat, ingalunda är förhållandet.

Under förutsättning att förslaget kunde komma att tillämpas redan innan någon kyrkoskrifningsförordning komme till stånd har i förslaget inrymts en § (§ 4) af följande lydelse:

»Den, som från en församling till annan inflyttat, åligger att inom fjorton dagar efter inflyttningen till pastor aflemna flyttningsbetyg för sig och dem, som honom medfölja. Möter hinder att aflemna sådant betyg, bör anmälan derom inom samma tid hos pastor göras.

Husbonde hålle hand deröfver att flyttningsbetyg för tjenstehjon, som från annan församling kommit i hans tjenst, varder i rätt tid aflemnadt.»

§ 5 i nu gällande mantalsskrifningsförordning innehåller äfven motsvarande bestämmelser.

Såsom i motiven till § 4 i det föreliggande förslaget blifvit erinradt, afse dessa stadganden naturligen i främsta rummet att medverka dertill, att pastor vid hvarje tid på året må kunna hafva sin husförhörslängd så komplett som möjligt. Dessa stadganden böra för den skull uppenbarligen hafva sin plats i en kyrkoskrifnings- och icke i en mantalsskrifningsförordning. Komiterade hafva också i det förslag till förordning om kyrkoskrifningen i riket, med hvilket komiterade inom den närmaste framtiden ämna till Eders Kongl. Maj:t inkomma, infört en föreskrift af följande lydelse:

»En hvar som vederbör vare pliktig att skyndsamt anmäla födelser, dödsfall och de öfriga förhållanden, om hvilka anteckningar i kyrkobok skola göras. Särskildt åligger det inflyttad person att, så snart ske kan och senast en månad efter inflyttningen, till pastorsembetet inlemna flyttningsbetyg. Husbonde åligger tillse, att flyttningsbetyg för tjenstehjon, som från annan församling kommit i hans tjenst, varder i rätt tid aflemnadt.»

Vid sådant förhållande anse komiterade, att ifrågavarande § 4 i förslaget till mantalsskrifningsförordning bör utgå.

I § 5 mom. 1 af förslaget möter en bestämmelse af följande lydelse:

»En hvar, som ej hos annan mantalsskrifves, skall årligen efter den 24 Oktober och senast åtta dagar före mantalsskrifningen till pastor å tid och ställe, som af honom gemensamt för hela församlingen eller särskildt för olika delar deraf utsättas och i god tid förut i kyrkan kungöras, aflemna uppgift enligt bifogade formulär N:o 1.»

Vidare omnämns i § 6 åtskilliga förteckningar, hvilka föreslås skola från åtskilliga myndigheter årligen före den 8 November insändas till vederbörande pastor eller församlingsföreståndare.

Beträffande pastors åliggande i afseende å dessa mantalsuppgifter och förteckningar heter det i § 7:

»Pastor åligger att jemföra husförhörslängden med de enligt §§ 5 och 6 till honom inkomna uppgifter samt att före mantalsskrifningen verkställa de anteckningar i husförhörslängden, som föranledas af samma uppgifter och i öfrigt hos honom gjorda anmälningar rörande förhållanden, hvarom längden bör innehålla upplysning.»

Enligt den i § 9 mom. 2 föreslagna bestämmelsen skall slutligen pastor eller hans ombud vid mantalsskrifningen »till förrättningsmannen aflemna de enligt §§ 5 och 6 inkomna uppgifter, ordnade enligt husförhörslängden».

Om den föreslagna bestämmelsen att de för mantalsskrifningen afsedda uppgifter skola aflemnas till pastor »för att användas jemväl vid föregående justering af husförhörslängden» säges i motiven, att den i sjelfva verket utgör den mest betydande af de förändringar, som vidtagits i de beträffande mantalsskrifning nu förefintliga anordningar. I fråga om denna bestämmelse och de i sammanhang dermed föreslagna föreskrifter var det ock, som samstämmighet icke kunde vinnas vid ofvanberörda sammanträden under hösten 1889, vid hvilka komiterade voro tillstädes.

Det är här fråga om att ålägga presterskapet ett nytt bestyr, som skulle ytterligare öka dess redan förut besvärliga arbete för mantalsskrifningen.

Enligt hvad i motiveringen till ifrågavarande § erinras, hafva redan tillförene förslag i liknande syfte framkommit. Såväl i mantalsskrifningskomiténs förslag af år 1872 som i landsstatskomiténs förslag af år 1875 ifrågasättes, att, på sätt nu

åter föreslagits, mantalsuppgifterna skulle å tid och ort, som pastor kort före hvarje mantalsskrifning egde bestämma, till honom aflemnas. Men i de öfver dessa förslag afgifna yttranden motsatte sig Kammarrätten deras genomförande på de i motiveringen till det nu föreliggande förslaget (sid. 30) omförmälda grunder, hvilka synas komiterade icke hafva blifvit af förslagsställarne i väsentlig mån vederlagda.

Såsom skäl för den föreslagna nya anordningen anföres hufvudsakligen, att för närvarande icke någon garanti skulle finnas för att husförhörslängden vid tidpunkten för mantalsskrifningsförrättningen innehåller exakta uppgifter om alla de förhållanden, hvilka böra deri antecknas, samt att en sådan garanti icke kan åstadkommas på annat sätt än genom införande af föreskrifter, hvilka göra det möjligt för pastor att kort före mantalsskrifningen verkställa en noggrann justering af husförhörslängden.

Häremot tillåta sig komiterade anmärka, att behovet af berörda garanti icke grundats på något påstående, att församlingsboken icke vid tiden för mantalsskrifningen skulle i allmänhet befinnas i det skick, som i § 5 mom. 1 af gällande mantalsskrifningsförordning säges, utan synes fastmer motsatsen framgå deraf, att det å ena sidan erkännes, att inom en del församlingar justering af husförhörslängden före mantalsskrifningen kan, såsom vanligen nu sker, utan svårighet ega rum vid husförhören, och det å andra sidan omnämnes, att redan för närvarande den praxis inom flera församlingar på grund af omständigheternas kraf utbildat sig, att s. k. förskrifningar af pastorerna utlysas för husförhörslängdens kompletterande.

Men fastän för närvarande, i enlighet med hvad ofvan antydes, församlingsboken (husförhörslängden) allmänligen kompletteras under närmaste tiden före mantalsskrifningen och justeras med afseende på denna, förhåller det sig dock obestriddigen så, att därför ej är genom lag och gällande föreskrifter tillräckligen sörjdt. Denna brist, om än för närvarande föga känbar, bör naturligtvis afhjelpas, men genom föreskrifter och bestämmelser, som enligt komiterades förmenande böra inrymmas i en kyrkoskrifningsförordning och icke i en mantalsskrifningsförordning, i hvilken rörande denna fråga icke mera bör ingå än en erinran derom att församlingsboken (husförhörslängden), när hon vid mantalsskrifningen företes, skall vara i möjligaste måtto så rättad och fullständig, att församlingsmedlemmarne deri i vederbörlig ordning äro upptagne och alla föreskrifna anteckningar om dem verkställda. I öfverensstämmelse härmed hafva komiterade i det

förslag till allmän kyrkoskrifningsförordning, komiterade komma att till Eders Kongl. Maj:t aflemna, infört en bestämmelse af följande lydelse (§ 2 mom. 2):

»Församlingsbok, hvarom här nedan sägs, skall af pastor årligen efter höstflyttningen särskildt för mantalsskrifningen rättas och kompletteras vid husförhör eller vid förskrifningar, vid hvilka det åligger hvar och en fastighetsegare eller den hans egendom förestår att för upplysningars meddelande sjelf vara tillstädes eller ock, i händelse af förfall, ingifva förteckning på de i hans hus eller på hans egor boende personer till namn, ålder och befattning; börande pastor derjemte efterfråga, huruvida inom gård eller lägenhet från annan församling inflyttad person är boende, som ännu icke aflemnat flyttningsbetyg.»

Genom denna bestämmelse hafva komiterade velat fastslå den ordning för församlingsbokens kompletterande, som till fromma just för mantalsskrifningen hittills blifvit följd. För närvarande torde nemligen i de allra flesta församlingar å landsbygden husförhören börjas med verkställande af nödiga rättelser i församlingsboken (husförhörslängden), och allestädes, der befolkningen är någorlunda fast, kan, enligt komiterades åsigt, så fortfarande ske utan några väsentliga olägenheter. Och ehuru någon bestämd föreskrift derom icke finnes, äro allmänneligen dessa förhör just för mantalsskrifningens skull förlagda till tiden närmast efter höstflyttningen. Om någonstädes husförhören, alla eller en del af de samma, förflyttats till annan tid af året, hållas i stället allmänneligen för församlingsbokens komplettering s. k. förskrifningar för mantalsskrifningen. Så är för närvarande förhållandet i de flesta städer.

Utan afseende på hvad sålunda eger rum och om hvilket man torde nödgas medgifva, att det i kyrkoskrifningshänseende i allmänhet ledt till god ordning, föreslås nu ett nytt slags möten mellan pastor och församlingens husfäder med ändamål att insamla mantalsuppgifter. Häremot tillåta sig komiterade först erinra, att, om förslagets hithörande föreskrifter ordagrant efterföljdes, detta för visso skulle förorsaka stor oreda och oordning. Ty derest anteckningarna i församlingsboken om personens flyttning m. m. skola blifva riktiga, är det i synnerhet på landsbygden oundgängligen nödvändigt, att de göras i vederbörande husfäders närvaro. Äfven i städerna, der de allra flesta husfäder vid förskrifningarna bruka lemna skriftliga uppgifter, behöfva ofta dessa uppgifter rättas och kompletteras efter muntliga meddelanden af vederbörande vid förskrifningarna, för att församlingsboken må blifva tillförlitlig. Erfarenheten gifver nemligen vid handen, att en stor del af

dessa skriftliga uppgifter äro oriktiga, dels emedan personer blifvit uteglömda, som bort upptagas, dels och ännu oftare genom oriktiga anvisningar till ställen, der personen som inflyttat skulle vara upptagen, med flera andra oriktigheter både i afseende å namn och tidsbestämningar, till följd hvaraf personerna icke kunna införas, der de uppgifvas bo. För att bringa sin bok i så fullständigt skick som möjligt måste därför pastor, oaktadt den skriftliga uppgiften, sätta sig i beröring med vederbörande för att erhålla svar på vissa frågor, till hvilka uppgiften gifver anledning, m. m.

Vid sådant förhållande torde det vara uppenbart, att det icke skulle göra tillfyller att insamla skriftliga uppgifter och helt enkelt begagna dem till material för församlingsbokens kompletterande. Skall församlingsboken både för mantals-skrifningen och de öfriga ändamål, för hvilkas skull denna bok föres, blifva så fullständig och tillräcklig som möjligt, måste det, äfven om skriftliga uppgifter till pastor aflemnades, fortfarande åligga honom att med användande af de medel, som jemte de skriftliga uppgifterna kunde stå honom till buds, draga försorg derom, att personalen å hvarje fastighet blifver i boken rätt införd.

Enligt det föreliggande förslaget skulle det åligga pastor att jemföra församlingsboken med de inkomna uppgifterna, hvaraf samt af yttrandet i motiveringen, att bestämmelserna i § 5 mom. 1 och § 7 afsett att bereda pastor tillfälle att kunna vederbörligen komplettera församlingsboken, framgår att pastor skulle hafva att begagna desamma för sagda ändamål; och erinras det i afseende härå, att, då pastor redan enligt gällande bestämmelser är skyldig att till mantalsskrifningsförrättningen medföra en vederbörligen kompletterad husförhörslängd, någon egentligen ny börda väl icke påläggas honom, om sådana anordningar vidtagas, att han verkligen blir i tillfälle att fullgöra denna sin skyldighet, »helst», heter det vidare, »den föreslagna bestämmelsen ingalunda afser att ålägga pastor *granskning* af andra delar af uppgifterna än dem, som angå förhållanden, hvarom husförhörslängden bör innehålla anteckning». Häråf synes framgå, att meningens varit, att pastor skulle åläggas icke blott att jemföra de skriftliga uppgifterna med församlingsboken och med ledning af dem komplettera densamma, utan äfven att i vissa delar granska sjelfva uppgifterna och, såvidt denna granskning skulle hafva någon betydelse, äfven rätta dessa i de granskade delarna. Enligt hvad redan blifvit anfördt skulle också detta, beträffande en mängd af ifrågavarande uppgifter, blifva alldeles nödvändigt, om de skulle kunna biläggas mantalsförteckningen. Härtill

kommer, att i större församlingar församlingsbokens komplettering icke kan uppskjutas till några få dagar före mantalsskrifningen, utan måste, vare sig kompletteringen sker på husförhör eller så kallade förskrifningar, utsträckas öfver några veckor. Under tiden ske in- och utflyttningar, inkomma och utfärdas flyttningsbevis. De flesta af dessa förändringar anmälas nu vid mantalsskrifningen, då nödiga rättelser i församlingsboken göras. Men huru skulle förfaras med mantalsuppgifter, som en eller annan vecka förut blifvit inlemnade? Förmodligen skulle pastor å dem verkställa inskrifningar eller utstrykningar i den mån anmälningar om inträffade förändringar till pastorsexpeditionen inkomme.

Hvad i berörda hänseende icke blefve uttryckligen pastor ålagdt genom den nya mantalsskrifningsförrordningen skulle säkerligen, om och när den föreslagna nya anordningen blifvit genomförd, krävas af honom från annat håll, och mera dertill.

Oriktiga mantalsuppgifter skulle enligt det föreliggande förslaget komma att medföra ansvar för den uppgiftsskyldige, men då pastor genom uppgifternas rättande vore i tillfälle att hjälpa de felande, skulle bland menigheterna helt visst den uppfattning snart göra sig gällande, att det vore pastors skyldighet att rätta de till honom inlemnade mantalsuppgifterna. Och efter en sådan uppfattning skulle pastor på grund af sin grannliga ställning till församlingsboarna svårligen kunna undgå att lämpa sig, låt vara att menighetens opinion i det föreliggande ämnet ej hade det ringaste skäl i gällande författning. Härtförutom är det att befara, att pastor skulle nödgas tjenstgöra såsom skrifbiträde åt åtskilliga uppgiftsskyldige församlingsmedlemmar, särskildt i stadsförsamlingar åt alla mindre skrifkunnige husfäder, hvilka enligt förslaget alltid måste aflemna skriftliga uppgifter.

Här är således fråga om en ny börda af synnerligen besvärande beskaffenhet, helst som det utan tvifvel ej sällan skulle inträffa, att en vederbörligen rättad uppgift ej vore användbar utan att helt och hållet omskrivas.

Äfven om presterskapet förskonades från åliggandet att skriva, rätta eller omskriva en mängd uppgifter, skulle dock i församlingar, der före mantalsskrifningen husförhör hållits, å hvilka församlingsboken blifvit kompletterad — hvilka församlingars antal otvifvelaktigt är det allra största — pastors arbete blifva ökad genom husfädernas ytterligare sammankallande på ett eller flera ställen för mantalsuppgifternas aflemnande, genom den för pastor obehöfliga jemförelsen med församlingsboken och genom uppgifternas ordnande efter församlingsboken, innan de öfverlemnades till mantalsskrifningsförrättaren.

Till stöd för skriftliga mantalsuppgifters infordrande genom presterskapet har andragits bland annat, att allmänhetens besvär för kyrko- och mantalsskrifningarna skulle derigenom minskas, eftersom samma uppgifter finge i båda dessa hänseenden begagnas. Hvad beträffar städerna, lär väl besväret att tvenne gånger lemna uppgifter icke anses vara så betungande, att af detta skäl ändring är af behovet påkallad. Någon klagan i detta hänseende har ej heller försports. Angående landsbygden, der skriftliga uppgifter hittills endast undantagsvis vid mantalsskrifningen förekommit och der, åtminstone i flera landsorter, de flesta husfäderna icke plägat vid mantalsskrifningen inställa sig personligen, utan tryggt sig vid, att pastor skulle rätt uppgifva hvad han om dem och deras hushåll i deras eget hem eller närmaste grannskap antecknat, blefve det förvisso ingen lindring i besväret, men väl en tillökning derutinnan både för pastor och öfriga vederbörande, sedan utom husförhören äfven möten för insamlande af mantalsuppgifter gjorts obligatoriska, så framt icke införandet af den föreslagna nya anordningen, såsom det kan befaras, hade till följd, att husförhören öfver allt i landet mer och mer komme ur bruk, hvilket ovedersägligen blefve till stor skada för församlingslifvet.

Hvad beträffar de i § 6 i förslaget omförmälda förteckningar, kan det visserligen ej ifrågakomma, att pastor skulle behöfva rätta eller omskrifva desamma, men äfven deras granskning och ordnande efter församlingsboken torde få anses vara ett för kyrkoskrifningen alldeles främmande åliggande, hvarmed pastor ej bör besväras. Då likväl någon upplysning om förhållanden, som i församlingsboken böra antecknas, torde af dessa förteckningar och uppgifter kunna inhemtas, finna komiterade häri ett skäl att desamma genom vederbörande pastor — hvarmed torde böra förstås pastor i kyrkoskrifningsorten, äfven om denna skulle vara en annan än mantalsskrifningsorten — komma mantalsskrifningsförrättaren tillhanda, allenast pastors befattning dermed inskränkes till att, efter tagen del af innehållet, öfversända dem till mantalsskrifningsförrättaren. Om de i mom. 4 föreslagna åligganden för arbetsgifvare eller arbetsföreståndare vilja komiterade här nedan närmare yttra sig.

Af hvad ofvan blifvit anfördt anse komiterade vara uppenbart, att genom de föreslagna nya bestämmelserna om mantalsuppgifternas aflemnande till samt granskning, rättande och ordnande af pastor det för presterskapets egentliga kallelse främmande bestyret med mantalsskrifningen i väsentlig mån komme att öfverslyttas från mantalsskrifningsförrättaren till pastor, hvilket vore så mycket mera obilligt,

som det skrifningsarbete, hvilket för rent borgerliga ändamål redan för närvarande är presterskapet i vårt land ålagdt, nått den omfattning, synnerligen i större församlingar, att någon ökning deraf knappast vidare kan ifrågasättas, utan att på samma gång tages under öfvervägande, huru ökade arbetskrafter för detta arbetes behöriga utförande må kunna åstadkommas.

I statsrådsprotokollet för den 7 December 1888 är vid angifvande af komiterades uppdrag uttaladt, att man bör sträfva att afhjelpa onödiga svårigheter för presterskapet vid det ständiga kyrkoskrifningsarbetet och underlätta presterskapets möda och besvär vid ministerialböckernas förande. I öfverensstämmelse härmed hafva komiterade bort tillse, huruvida icke presterskapets besvär med mantalskrifningen kunde i någon mån minskas, och tillåta sig i detta hänseende andraga följande:

I § 13 af det föreliggande förslaget till mantalsskrifningsförordning har bibehållits den i § 10 mom. 2 af nu gällande mantalsskrifningsförordning upptagna bestämmelsen, att, sedan mantalslängden jemte dertill hörande bilagor samt det vid mantalsskrifningen hållna protokoll före den 25 Mars af mantalsskrifningsförrättaren aflemnats till vederbörande pastor, denne har att med husförhörslängden jemföra mantalslängden och å särskild förteckning, som sistnämnda längd bifogas, upptaga de vid granskningen förekommande anmärkningar samt inom åtta dagar efter emottagandet aflemla samtliga handlingarna å landet till kommunalstämmans ordförande och i stad till magistraten. Här ålägges pastor ett, särdeles i stora församlingar, tungt arbete, från hvilket han synes skäligen böra befrias, enär det väl bör förutsättas, att mantalsskrifningsförrättaren efter pastors diktamen rätt uppsatt sin längd. Behöfves någon ytterligare visshet härom, kan den vinnas med mindre besvär för pastor, om justering vid sjelfva förrättningen sker hushåll för hushåll eller gård för gård. Sedan pastor vid mantalsskrifningen ur sin bok uppgifvit församlingens befolkning och enligt föreskriften i § 10 mom. 5 underskrifvit mantalslängden, bör enligt komiterades tanke hans befattning — oberäknadt afgifvandet af det tillägg till mantalslängden, som han enligt § 12 har att afgifva — med denna längd anses avslutad och någon skyldighet för honom att ytterligare justera densamma ej ifrågakomma.

Hvad § 15 i förslaget beträffar, böra, enligt komiterades åsigt, deri icke inrymmas några bestämmelser om aflemnande af mantalsuppgifter och flyttningsbetyg af främmande trosbekännare, som icke upptagas i kyrkoböckerna för den

svenska kyrkan tillhörande församling, inom hvars område de äro boende, då dels § 4 bör ur förslaget uteslutas, dels sådana främmande trosbekännare innefattas under föreskrifterna i § 5 mom. 1 af förslaget.

I § 17 i det föreliggande förslaget förutsättes, att icke blott mantalsskrifningsförrättare, utan äfven pastor skulle vidtaga åtskilliga åtgärder för att tvångsvis införskaffa felande betyg eller uppgifter. Föreskrifter i detta afseende, hvad pastor beträffar, synas emellertid komiterade böra ingå i kyrkoskrifnings-, ej i mantalsskrifningsförordningen. Hvad sjelfva saken angår, måste det för pastor vara synnerligen motbjudande, i följd af hans grannliga ställning till församlingsmedlemmarne, att mot någon eller några af dem på sådant vis inskrida. Men som fall torde någon gång inträffa, då han finner sig allvarligen manad att, huru ogera det än sker, mot någon redan före nästa mantalsskrifning vidtaga en strängare åtgärd för att erhålla inflyttningsbetyg eller uppgifter om förhållanden, som i församlingsboken böra antecknas, och dessutom kännedom derom, att pastor eger rätt att låta affordra de försumlige felande betyg eller uppgift, torde verka fördelaktigt i ordningens intresse, hafva komiterade i det uppgjorda förslaget till förordning om kyrkoskrifningen intagit en bestämmelse af följande lydelse:

»Försummar någon att i behörig tid och ordning aflemna flyttningsbetyg eller att göra de öfriga anmälningar, om hvilka här ofvan sägs, eger pastor i stad genom polismyndighet och på landet genom länsman eller fjerdingsman affordra den försumlige felande betyg eller uppgift; hvarjemte pastor skall meddela mantalsskrifningsförrättaren för den åtgärd, som på denne ankommer, uppgift å de försumligheter i förevarande afseende, som då ännu icke blifvit afhulpna.

Den krono- eller stadsbetjent, som verkställer infordrande af felande betyg eller uppgift, eger därför af den försumlige uppbära godtgörelse med 1 krona 50 öre för hvarje förrättning.»

Till denna anmälan hafva komiterade ansett pastors åtgärder beträffande af honom kända, vid mantalsskrifningen ännu icke rättade försummelse böra inskränkas; och borde det blifva mantalsskrifningsförrättarnes skyldighet att vidare efter omständigheterna förfara. Skälen till denna komiterades åsigt är dels pastors förberörda särskilda ställning till församlingsmedlemmarne, dels öfvertygelsen derom, att ändamålet säkrare vinnes, om vid ifrågavarande tidpunkt endast en tjänsteman har till åliggande att verka för detsamma.

Beträffande slutligen bestämmelsen i § 18 mom. 2, att i fråga om mantalskrifning i städerna Stockholm och Göteborg skall gälla hvad derom särskildt är eller varder stadgadt, tillåta komiterade sig påpeka, att, då det måste vara synnerligen angeläget, att bestämmelsen i § 17 kommer att tillämpas äfven i dessa städer, för sådant ändamål erforderliga ändringar torde böra vidtagas i de särskilda mantalskrifningsförordningarna för Stockholm och Göteborg i sammanhang med utfärdande af den nya mantalskrifningsförordningen för riket i öfrigt.

På grund af hvad här ofvan blifvit anfördt få komiterade underdånigst hemställa, det täcktes Eders Kongl. Maj:t, derest vid nådigt fastställande af ny förordning angående mantalskrifning det nu framlagda förslaget dertill lägges till grund, besluta:

att § 1 mom. 1 må erhålla följande förändrade lydelse:

»Mantalskrifning, dervid hvarje svensk undersåte utom den, som öfvergifvit riket och bosatt sig å utländsk ort, äfvensom utländsk undersåte, som är inom riket bosatt, bör till namn, födelseår och yrke i mantalslängd för det nästkommande året uppföras, skall årligen emellan den 15 November och årets slut förrättas särskildt för hvarje stad, socken å landet eller, der socken tillhör flera fögderier, fögderidel af socken samt i allmänhet försiggå inom mantalskrifningsdistriktet, dock att, hvad landsbygden beträffar, förrättningen, efter derom hos vederbörande häradsskrifvare före September månads början gjord anmälan, må kunna hållas å ställe, beläget utom distriktets område.»

att § 4 må utgå;

att § 5 mom. 1 må erhålla följande lydelse:

»En hvar, som ej hos annan mantalskrifves, skall årligen vid mantalskrifningen personligen eller genom ombud aflemna uppgift enligt bifogade formulär N:o 1, upptagande:» o. s. v. lika med förslaget;

att § 6 mom. 5 må erhålla följande lydelse:

»De i denna § föreskrifna uppgifter och förteckningar skola till vederbörande pastor eller i § 15 (13) omförmäld församlingsföreståndare insändas före den 8 November hvarje år, för att, efter det pastor eller församlingsföreståndaren deraf tagit del, aflemnas till mantalskrifningsförrättaren.»

att § 7 må utgå;

att § 9 mom. 2 må erhålla följande lydelse:

»Pastor eller hans ombud skall vid förrättningen tillhandahålla församlingsboken, i hvilken alla sedan sista mantalsskrifning timade förändringar skola, så vidt på honom ankommit, hafva blifvit fullständigt införda, och derur meddela erforderliga upplysningar. Han skall ock meddela hvad han har sig bekant rörande till församlingen inflyttade personer, som icke aflemnat flyttningsbetyg, eller om eljes bristande uppgifter i hvad till civilståndsregistrationen hör, egande pastor, derest mantalsskrifningsdistriktet utgör en mindre del af socknen, att i stället för församlingsboken tillhandahålla behörigt utdrag deraf.»

att § 13 må erhålla följande lydelse:

»Mantalslängden jemte dertill hörande bilagor samt det vid mantalsskrifningen hållna protokoll skola vid bot af tre kronor för hvarje dag, som dermed fördröjes, före den 25 Mars af mantalsskrifningsförrättaren aflemnas å landet till kommunalstämmans ordförande och i stad till magistraten. Kommunalstämmans ordförande och magistraten åligger att ofördröjligen kungöra, att mantalslängden finnes å uppgifvet ställe inom distriktet för granskning tillgänglig, samt senast den 15 April tillställa ordföranden i ortens bevillningsberedning mantalslängden med samtliga bilagor för det ändamål, hvarom i förordningen angående bevillning af fast egendom och af inkomst förmäles, men deremot till mantalsskrifningsförrättaren återställa protokollet.

Sedan årets pröfningsnämnd afslutat sina göromål, emottagas mantalslängderna jemte bilagor af vederbörande häradsskrifvare och magistrater, för att jemte sammandrag enligt hosföljande formulär N:o 5 bifogas årets kronoräkenskaper; börande duplettexemplar af samma längder och sammandrag, likasom protokollen förvaras hos häradsskrifvarne och magistraterna.»

att § 15 må erhålla följande lydelse:

»Föreståndare för församling af främmande trosbekännare, som icke upptagas i kyrkoböckerna för den svenska kyrkan tillhörande församling, inom hvars område de äro boende, tillkommer enahanda befattning i afseende å mantalsskrifning, som enligt denna förordning åligger pastor i svensk kyrkoförsamling.»

att § 17 må förändras på följande sätt:

»Anmäler pastor vid mantalsskrifning, att den, som enligt gällande förordning angående kyrkoskrifning bort till pastor aflemna flyttningsbetyg eller föreskrifven

uppgift till församlingsboken, försummat detta åliggande, eller aflemnas icke i behörig tid och ordning de i denna förordning föreskrifna uppgifter, skall, om den försumlige finnes inom orten, felande betyg eller uppgift, efter anmodan af mantalskrifningsförrättaren, honom affordras genom stadsfiskal i stad samt länsman eller fjerdingsman på landet. Tredskas den försumlige eller finnes han icke inom orten, skall mantalskrifningsförrättaren anmäla förhållandet hos Kongl. Maj:ts Befallningshafvande, som eger att med föreläggande af vite införskaffa den felande handlingen.

Har felande betyg eller uppgift blifvit genom pastor utan påföljd vederbörande affordrad, i den ordning, som i kyrkoskrifningsförordningen sägs, göres genom mantalskrifningsförrättaren anmälan derom till Kongl. Maj:ts Befallningshafvande utan vidare anlätande af krono- eller stadsbetjents biträde.

Flyttningsbetyg eller uppgift till församlingsboken, som på detta sätt kommit mantalskrifningsförrättaren till handa, skall af honom öfverlemnas till vederbörande pastor.

Den krono- eller stadsbetjent, som verkställer infordrandet af felande betyg eller uppgift, eger därför af den försumlige undfå godtgörelse med 1 krona 50 öre för hvarje förrättning.

Den, som genom uteblifven eller oriktig uppgift föranleder, att någon skattskyldig undgår att utgöra mantalspenningar, skall för gäldande deraf vara ansvarig.»

Ehuru den icke står i omedelbart sammanhang med lagstiftningen om kyrkoskrifning, tillåta sig dessutom komiterade fästa Eders Kongl. Maj:ts uppmärksamhet på en särskild bestämmelse i nu ifrågavarande förslag, i afseende hvarå komiterade trott sig finna någon förändring böra vidtagas. I förslaget § 6 mom. 4 föreskrifves, att arbetsgifvare eller arbetsföreståndare, som i sitt arbete sysselsätter andra än hos honom eller eljes i arbetsorten mantalskrifna personer, skall öfver dem årligen till deras kyrkoskrifningsorter meddela förteckningar, upptagande en hvars för- och tillnamn, födelseår och födelsedag samt bostad inom kyrkoskrifningsorten.

Komiterade, som fått uppdrag att föreslå kontroll öfver arbetare, som en längre tid äro borta från sina hemorter, hafva ansett större visshet böra sökas, att

upplysning om sådane arbetares vistelseort komme vederbörande tillhanda, och att detta skedde på tider, då det företrädesvis vore önskvärdt, och ämna, under förutsättning att tiden för mantalsskrifningsförrättningen förblifver densamma som hittills, i ämnet föreslå följande bestämmelser, hvilka, om de befinnas förtjena afseende, torde böra påkalla förändring i öfverensstämmelse dermed af sistberörda paragraf och mom.:

»Arbetsgifvare eller arbetsföreståndare, som inom en församling i arbete sysselsätter andra än derstädes kyrkoskrifne personer, skall öfver dem två gånger årligen, under förra hälften af Mars och under senare hälften af Oktober månad, i stad till polismyndigheten och på landet till länsmannen i orten afgifva förteckningar, upptagande för en hvar hans för- och tillnamn, födelseår och födelsedag samt bostad inom den församling, der han vistas, äfvensom den å hans arbetsbetyg gjorda hänvisning till sida eller ställe i vederbörlig församlingsbok. Polismyndigheten eller länsmannen åligger att före den 15 Mars och den 1 November enligt dessa förteckningar öfversända uppgifter i omförmälda hänseenden till vederbörande pastorsembeten, hvilka sålunda inkomna uppgifter, efter om dem gjord anteckning i församlingsboken, skola förvaras för att användas till ledning vid meddelande af föreskrifna uppgifter angående personernas vistelseorter dels vid deras mantalsskrifning, dels ock vid uttagande hos dem af oguldna böter eller allmänna utskylder.

Försummar arbetsgifvare eller arbetsföreståndare att i behörig tid afgifva dylik förteckning, bör densamma honom affordras i stad af polismyndigheten samt på landet af länsmannen. Den krono- eller stadsbetjent, som verkställer infordrandet af den felande förteckningen, eger därför af den försumlige erhålla godtgörelse med 50 öre för hvarje person, som icke blifvit vederbörligen uppgifven. Tredskas den försumlige, bör polismyndigheten eller länsmannen derom göra anmälan hos Kongl. Maj:ts Befallningshafvande, som eger att med föreläggande af vite införskaffa den felande förteckningen. Den, som genom uraktlåtet afgifvande af dylik förteckning föranleder, att någon skattskyldig undgår att betala mantalspenningar, skall för gäldande deraf vara ansvarig.»

För den händelse mantalsskrifningsförrättningarna skulle, såsom ifrågasatt blifvit, komma att framskjutas till Januari månad, torde insändande af dylika förteckningar ej erfordras mer än en gång årligen; och torde i sådant fall tiden för förteckningarnas afgifvande till de civila myndigheterna kunna lämpligen bestämmas till förra hälften af December månad, så att vederbörliga uppgifter enligt dessa

förteckningar kunde af sagda myndigheter öfversändas till pastorsembetena före den 1 Januari hvarje år.

Beträffande slutligen nu vidrörda fråga om framflyttningen af tiden för mantalsskrifningsförrättningarna synes det komiterade, att en sådan ändring skulle för presterskapet medföra lättnad i kyrkoskrifningsarbetet i afseende å så väl sjelfva mantalsskrifningen som äfven särskildt redovisningen af värnpligtige, enär derigenom den i § 12 af värnpligtslagen föreskrifna granskningen af inskrifningslistor blefve öfverflödig.

Underdånigst:
P. SJÖBRING.

KARL SIDENBLADH.

OSKAR LAGERSTRÖM.

H. D. JANSON.

C. VON SCHULZENHEIM.

Stockholm den 22 November 1890.

Utlåtande

af

Statskontoret och Kammarrätten.

Till Konungen.

Genom nådig remiss af den 31 Januari sistlidet år hafva Statskontoret och Kammarrätten fått sig anbefaldt att, efter Öfverståthållareembetets och Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvandes i rikets samtliga län hörande, afgifva underdånigt

utlåtande ej mindre i anledning af det i ett af särskilda komiterade uppgjort förslag N:o 2 till förordning angående mantalsskrifning innefattade förslag om mantalsskrifningstidens framflyttning till början af mantalsåret och hvad med detta förslag egde sammanhang, än äfven öfver de af komiterade utarbetade formulär.

Sedan Öfverståthållareembetet och Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i länen inkommit med infortrade underdåniga yttranden i ämnet, samt Embetsverken vidare under den 8 December nästlidet år fått, för att tagas i öfvervägande vid afgifvande af sitt underdåniga yttrande i ärendet, emottaga komiténs för utarbetande af förslag till ordnande af kyrkoskrifningen i riket utlåtande öfver ofvan nämnda särskilda komiterades förslag till förordning angående mantalsskrifning, få Embetsverken nu i anledning af den nådiga remissen underdånigst anföra följande.

Enligt gällande nådiga förordning angående mantals- och skattskrifningarnes förrättande den 20 Juli 1861 skola mantals- och skattskrifningar inom hela riket och särskildt för hvarje stad eller socken årligen förrättas samt, undantagandes i städerna Stockholm och Göteborg, hvarest i ämnet särskildt meddelade föreskrifter tjena till efterrättelse, taga sin början i medlet af November och vara avslutade före utgången af December månad; börjande i allmänhet mantalsskrifningen försiggå inom socknen; dock kunna flera till samma fögderi och pastorat hörande församlingar förena sig om gemensamt ställe för förrättningen, i hvilket fall mantalsskrifningsförrättaren skall derom före September månads början underrättas; och åligger det pastor att före den 15 Januari tillställa häradsskrifvaren fullständig förteckning på alla efter senaste mantalsskrifning intill slutet af nyssförflutna år inom församlingen timade förändringar genom födde eller med döden afgångne samt in- eller utflyttade personer, hvilken förteckning skall, såsom tillägg till mantalsskrifningslängden, densamma bifogas.

Nu hafva komiterade förmenat, att det vore af synnerlig vigt och betydelse för mantalsskrifningsinstitutionens ändamålsenliga ordnande, att mantalsskrifningen förlades till det år, för hvilket den skulle gälla, hvarför och då, vid det förhållande att förslag till ordnande jemväl af den med mantalsskrifningen nära sammanhängande kyrkoskrifningen äfvensom af det utaf mantalsskrifningen i väsentlig mån beroende uppbördsväsendet voro under utarbetande och granskning, samt ifrågasättas kunde, huruvida icke alla dessa förslag till författningar i med hvarandra nära förbundna ämnen borde samtidigt till pröfning förekomma, komiterade,

under förutsättning vidare att de nya föreskrifter, som kunde varda meddelade rörande kyrkoskrifningen och uppbördsväsendet, i hufvudsak blefve öfverensstämmande med de förslag i dessa hänseenden, hvaraf komiterade varit i tillfälle att erhålla del, upprättat ofvan omförmälda förslag (N:o 2) till förordning angående mantalsskrifning, deri tiden för denna förrättning framflyttats till Januari och Februari månader. Till stöd för den af komiterade i detta hänseende uttalade mening är anfördt, att genom en dylik anordning vunnes ett riktigare och säkrare uttryck för förhållandena, sådana de under det år, mantalsskrifningen afsåge, faktiskt komme att ställa sig, än som erhöles, om förrättningen egde rum en längre eller kortare tid före samma års början, enär de vid slutet af ett år inträffade förändringar, hvilka med nuvarande anordning till väsentlig del först vid mantalsskrifningen i slutet af nästkommande år komme till vederbörandes kännedom, kunde, om mantalsskrifningen förlades till början af det år den afsåge, omedelbart iakttagas; att, med afseende å föreskriften om rätt mantalsskrifningsort för personer, hvilka i anseende till flyttning borde mantalsskrifvas inom annat distrikt än det, de vid mantalsskrifningen tillhörde, den ifrågasatta förändrade anordningen syntes ändamålsenlig, i det att, ju närmare mantalsskrifningen förlades till flyttnings-tiden, ett allt större antal af de personer, hvilka hade för afsigt att företaga sådan flyttning, hunnit bestämma sig derför; att de af pastor förda ministerialböckerna, hvilkas justering, innan höstflyttningen afslutats, aldrig kunde, åtminstone i större församlingar, blifva fullt tillförlitlig, deremot vid årsskiftet hunnit behörigen kompletteras; att den förteckning på alla efter senaste mantalsskrifning intill slutet af året inom församlingen timade förändringar genom födde eller med döden afgångne samt in- eller utflyttade personer, som det, enligt nu gällande bestämmelser, åläge pastor att före den 15 Januari nästpåföljande året tillställa mantalsskrifningsförrättaren, kunde upphöra, hvarigenom bereddes så väl vederbörande pastor som mantalsskrifningsförrättare en på sina ställen ganska afsevärd lättnad i arbetet med mantalsskrifningen; att åt nyssnämnda förrättning, som nu måste försiggå på en tid af året, då förrättningsmannen vore af debitering och redovisning af krono-uppbörden fullt upptagen, skulle, om densamma framflyttades till början af mantals-året, kunna egnas mera odelad omsorg af vederbörande; och hafva komiterade derjemte erinrat, att lämpligheten af mantalsskrifningens förläggande till början af året äfven i lagstiftningen delvis erkänts, i det att föreskrift i sådant hänseende meddelats i mantalsskrifningsförfattningarne för städerna Stockholm och Göteborg.

De hinder, som kunde möta för genomförandet af den ifrågavarande förändringen och hvilka hufvudsakligen syntes ligga dels i möjligheten att mantalskrifningen komme i kollision med uppbörden och dels i beskaffenheten af de för värnpligtiges inskrifning nu gällande anordningar, förmenades af komiterade icke vara större, än att de genom vidtagande af lämpliga åtgärder kunde öfvervinnas.

Uti ofvanberörda författningsförslag N:o 2 hafva alltså komiterade föreslagit, i § 1 mom. 1, att mantalskrifningen skulle årligen emellan den 10 Januari och den 15 Februari för det löpande året förrättas särskildt för hvarje stad, socken å landet eller, der socken tillhörde flera fögderier, fögderidel af socken, samt i allmänhet försiggå inom mantalsskrifningsdistriktet, dock att, hvad landsbygden beträffade, förrättningen, efter derom hos vederbörande häradsskrifvare före den 15 Oktober nästföregående år gjord anmälan, kunde hållas å ställe beläget utom distriktets område. I samma § mom. 2 äro intagna de i § 4 af nu gällande förordning förekommande bestämmelser om hvilka det åligger att mantalskrifning förrätta, med tillägg dock, att på framställning af häradsskrifvare eller magistrat Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande skulle ega att annan förrättningsman förordna. Vidare är i § 9 mom. 4 föreslagen skyldighet för förrättningsmannen att föra protokoll, samt i § 11 att mantalslängden jemte dertill hörande bilagor och det vid mantalsskrifningen hållna protokoll skola före den 25 Mars af mantalskrifningsförrättaren aflemnas till vederbörande pastor, hvilken skulle hafva att med församlingsboken jemföra mantalslängden och å särskild förteckning, som längden bifogades, upptaga de vid granskningen förekommande anmärkningar, de der likväl icke finge afse genom in- och utflyttningar efter årets början inträffade förändringar; att, sedan handlingarne för uppgifvet ändamål aflemnats å landet till kommunalstämmas ordförande och i stad till magistraten samt derefter och senast den 15 April tillställts ordföranden i ortens bevillningsberedning för det ändamål, hvarom i bevillningsförordningen förmåles, desamma, efter det årets pröfningsnämnd afslutat sina göromål, skulle emottagas af vederbörande häradsskrifvare och magistrater för att, sedan vederbörliga rättelser i anledning af de utaf pastor gjorda anmärkningar skett, bifogas årets räkenskaper; börande duplett-exemplar af längderna likasom protokollen förvaras hos häradsskrifvarne och magistraterna.

Beträffande frågan om framflyttningen af tiden för mantalsskrifningsförrätt-

ningarne har ofvannämnda komité för afgifvande af förslag till ordnande af kyrkoskrifningen förklarad, att det syntes komitén, att en sådan ändring skulle för presterskapet medföra lättnad i kyrkoskrifningsarbetet i afseende å såväl sjelfva mantalskrifningen som äfven särskildt redovisningen af värnpligtige, enär derigenom den i § 12 af värnpligtslagen föreskrifna granskningen af inskrifningslistor blefve öfverflödig; varande af Öfverståhållareembetet förklaradt, att Embetet så mycket mindre hade något att mot förslaget erinra, som under hela den tid, mantalskrifningen i hufvudstaden till följd af nådiga brefven till Embetet den 10 November 1876 och den 11 Oktober 1878 försiggått i början af mantalsåret, denna anordning, första gången tillämpad vid mantalskrifningen för år 1879, icke medfört någon olägenhet, utan tvärtom visat sig vara ändamålsenlig, samt det otvifvelaktigt måste vara af icke ringa vigt, att mantalskrifningen, så vidt möjligt vore, samtidigt i hela riket försigginge.

Enligt hvad af länsstyrelsernas yttranden inhemtas, är förslaget om mantalskrifningarnes förrättande i början af året förordadt af länsstyrelserna i *Upsala, Södermanlands, Kronobergs, Gotlands, Hallands, Elfsborgs, Vermlands, Örebro, Vesternorrlands, Vesterbottens* och *Norrbottens* län, af hvilka dock flertalet förutsatt sådan förändring i komiterades förslag, att tiden för mantalslängdernas aflemnande till vederbörande pastor kunde framflyttas till någon dag i April månad (respektive den 1, 15, 20 eller 25 April), hvarförutom särskildt yrkats: af länsstyrelsen i Kronobergs län, att de i 28 § bevillningsförordningen omförmälda fastighetstaxeringslängderna måtte öfverlemnas inom den 15 April (i stället för såsom nu inom Mars månads utgång) och mantalslängderna tillställas ordförande i bevillningsberedning inom April månads utgång; af länsstyrelsen i Vermlands län, att minst en månads anstånd borde medgifvas med upprättande af beväringsoch landstormslistorna; och af länsstyrelsen i Vesternorrlands län, att nyssnämnda listor måtte få aflemnas den 1 April eller, i händelse hinder mötte för denna liksom den af länsstyrelsen äfven föreslagna ändringen i tiden för mantalslängdernas aflemnande, att Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande måtte bemyndigas att, mot ersättning af allmänna medel, förordna en biträdande häradsskrifvare att närvara vid uppboresstämorna, i den mån det ej medhunnas af den ordinarie. Länsstyrelsen i *Jemtlands* län, som äfven biträder förslaget om mantalskrifningens framflyttande, anser sig deremot, med afseende på det sätt hvarå inskrifningsförrättningarne hittills varit ordnade, icke kunna, åtminstone hvad Jemtlands län

beträffar, förorda den föreslagna anordningen för inskrifningslistornas framtida upprättande och aflemnande. Länsstyrelsen i *Stockholms* län har funnit den föreslagna tidsförändringen mycket önskvärd, men ansett åtskilliga viktiga modifikationerna böra göras i komiterades förslag i fråga om sättet för den nya anordningens utförande, hvilka modifikationer i länsstyrelsens tanke vore så nödvändiga förutsättningar för förslaget antaglighet, att, derest hinder mötte för deras godkännande, länsstyrelsen vida föredroge den nu gällande bestämmelsen om tiden för mantalskrifningen framför komiterades ifrågavarande förslag; och är i dessa hänseenden af länsstyrelsen hemställt, att § 1 mom. 1 måtte ändras så, att mantalsskrifning kunde, efter derom af vederbörande häradsskrifvare hos länsstyrelsen gjord framställning, hållas å ställe, beläget utom mantalsskrifningsdistriktets område, utan hvilken förändring den föreslagna tiden, emellan den 10 Januari och den 15 Februari, för mantalsskrifningens verkställande vore otillräcklig; att länsstyrelsen, som i olikhet med komitén ansåge det vara bättre, att den ordinarie häradsskrifvaren skötte det viktigare och svårare värfvet att hålla mantalsskrifningen, under det att en biträdande tjänstgjorde vid vissa uppboresstämmer, måtte bemyndigas att mot ersättning af allmänna medel förordna biträdande häradsskrifvare att närvara vid uppboresstämmer, i den mån sådan tjänstgöring icke kunde medhinnas af den ordinarie häradsskrifvaren; att tiden för mantalslängdens aflemnande till vederbörande pastor måtte bestämmas till den 20 April, i enlighet hvarmed ändring borde ske i bevillningsförordningen; att, då efter förändringen uppboresstämorna ej kunde taga sin början förr än omkring den 20 Februari, hvaraf åter föranleddes nödvändigheten af ändrade bestämmelser om tiden för leverering af indrifna restantier samt för afgifvande af redogörarnes summariska räkningar, dessa tider måtte framflyttas för den förra åtgärden till den 15 Maj och för den senare till Maj månads utgång; och har länsstyrelsen vidare förklarat sig icke våga förorda en lagstiftning, som å ena sidan låte mantalsskrifningen fortgå intill den 15 Februari och å andra sidan ålade häradsskrifvarne att, såsom komiterade enligt dess motivering å sidan 9 åsyftat, inom den 15 Februari insända inskrifningslistorna för värnpligtige till Kongl. Maj:ts Befallningshafvande. Länsstyrelsen i *Skaraborgs* län, som, beträffande § 1 mom. 1, yttrat sig i likhet med länsstyrelsen i *Stockholms* län, har vidare ansett, dels att bestämmelsen om förande af protokoll vid förrättningen borde bortfalla, dels att 28 § i bevillningsförordningen skulle ändras, så att der oförmälda längder ej behöfde lemnas till bevillningsberednings ord-

förande förr än i medlet af April och mantalslängderna i slutet af samma månad, samt dels att summariska räkningarne öfver kronouppbördens borde afslutas först den 15 Maj och insändas den 31 Maj. Framflyttningen af tiden för mantalsskrifningen är vidare förordad: af länsstyrelsen i *Vestmanlands* län, dock under förutsättning att häradsskrifvarne befriades från inställelse vid uppbördsstämmorna och att bestyret med annoteringen af uppbörden dervid öfverflyttades på länsmännen; att förslaget om förande af protokoll, såsom tidsödande och utan motsvarande nytta, ej bifölles, samt att mantalslängderna icke behöfde aflemnas till vederbörande pastor förr än den 9 April; af länsstyrelsen i *Gefleborgs* län, med iakttagande likväl dels att, för afhjelpande af olägenheterna vid inskrifningslistornas upprättande och aflemnande, pastorerna måtte åläggas att vid årets början upprätta utdrag af församlingsböckerna öfver inskrifningsskyldige och aflemna berörda utdrag till mantalsskrifningsförrättaren, som skulle hafva att i enlighet dermed utskrifva och till mantalsskrifningarne medhafva inskrifningslistorna, hvilka der skulle granskas, kompletteras och underskrivas för att till vederbörande öfverlemnas, dels att, i och för beredande af utsträckt tid till mantalslängdernas begagnande vid landstormslistornas och fastighetslängdernas utskrifvande, ej mindre mantalslängderna måtte direkt vid mantalsskrifningens slut för kollationering med församlingsboken öfverlemnas till pastorerna och af dem inom lämpligen kortaste tid återställas, än äfven samma längder för justering aflemnas till vederbörande kommunalmyndighet inom den 15 April i stället för den 31 Mars och samtidigt dermed till bevillningsberedningsordförande de i § 28 af gällande bevillningsstadga omförmälda längder och blanketter. Länsstyrelsen i *Kalmar* län har förklarat sig icke kunna dela komiterades åsigt derutinnan, att genom mantalsskrifningarnes förläggande till början af det år, desamma afsågo, ett säkrare resultat af mantalsskrifningen skulle uppstå än nu vore fallet, enär mantalslängden, om den förteckning, som det ålåge pastor att afgifva rörande efter mantalsskrifningen till årets slut timade förändringar, upprättades noggrant och fullständigt, utan tvifvel blefve ett säkert och tydligt uttryck för förhållandena vid mantalsårets början; men att länsstyrelsen likväl ansåge det vara önskvärdt, att mantalsskrifningarne förlades till den af komiterade föreslagna tid, helst häradsskrifvaren derigenom finge en, åtminstone hvad större fögderier anginge, välbehöflig minskning uti göromålen under hösten, då han vore fullt upptagen med debitering af kronouppbördens och kunde med mera odelad omsorg egna sig åt den vigtiga mantalsskrifningen, hvarvid länsstyrelsen emellertid såsom

sin bestämda åsigt uttalat, att det föreslagna förläggandet af mantalsskrifningarne till årets början endast kunde ske derigenom, att uppbördsstämmorna framflyttades till tiden efter den 25 Mars, hvaraf blefve en följd, att summariska redovisningen icke kunde afgifvas den 30 April, utan borde, då enligt länsstyrelsens åsigt framflyttning af uppbördsterminerna icke komme att medföra nämnvärd minskning af restbeloppen, med densamma afgifvande anstå till den 30 Juni. Länsstyrelsen i *Christianstads* län har anført, att ett uttryck för verkliga förhållandet kunde vinnas och fullt säkert underlag för mantalsskrifningen lemnas, om blott pastor visste att tillhålla församlingsborna att noggrant fullgöra den i förslaget N:o 1 likasom i förslaget N:o 2 stadgade skyldigheten att aflemna uppgifter, och om derjemte föreskriften i 12 § af förslaget N:o 1 allestädes noggrant följdes, samt att det vore omöjligt för häradsskrifvarne att fullgöra hvad som skulle komma att åligga dem, derest förslaget N:o 2 oförändradt upphöjdes till lag, äfvensom att uppbördsstämmornas framflyttande skulle medföra olägenheter såväl för statsverket som för andra inrättningar, deribland ökande af uppbördsrestantierna; men tillika, för det fall att det ansåges medföra synnerliga fördelar, att mantalsskrifningarne förrättades vid början af mantalsåret, dels förklarar sådan anordning kunna utan större svårighet vidtagas och uppbördsmötena det oakadt förrättas vid samma tid som hittills, derest tiden för aflemnande af mantalslängderna till vederbörande pastorer och taxeringslängderna till ordförandena i bevillningsberedningarne framflyttades till den 10 April och häradsskrifvarne befriades från skyldigheten att närvara vid uppbördsmötena, hvarest kontrollängderna i stället borde föras af länsmännen, samt dels erinrat, att inskrifningslistorna kunde af häradsskrifvarne öfverlemnas omedelbart till vederbörande inskrifningsområdesbefälhafvare senast den 20 Februari, inom hvilken tid länsstyrelsen ock ansett prestbetygen för de å listorna uppförda värnpligtige kunna af vederbörande pastorer aflemnas till kronofogde, länsman eller magistrat.

Länsstyrelserna i *Östergötlands*, *Jönköpings*, *Blekinge*, *Malmöhus* samt *Göteborgs och Bohus* län hafva afstyrkt förslaget, hufvudsakligen därför, att med noggrant iakttagande af nu gällande bestämmelser vid mantalsskrifningen kunde vinnas ett lika säkert resultat som med de af komiterade föreslagna anordningar; att, med tillämpning af de föreslagna stadgandena om förande af protokoll och upprättande under sjelfva mantalsskrifningarne af inskrifningslistorna å värnpligtige, mantalsskrifningarne komme att taga vida längre tid i anspråk, än nu vore

förhållandet; att häradsskrifvarnes göromål under årets första månader vore så omfattande, att förändringens genomförande blefve, åtminstone i de större fögderierna, overkställbar; samt att, såsom komiterade äfven förmält, förändringen skulle nödvändigöra en framflyttning af tiden för uppbördsstämmorna, men att en sådan åtgärd icke vore lämplig, utan komme, i motsats till hvad komiterade antagit, att öka svårigheterna för utskyldernas betalande och i följd deraf restantiernas belopp. Länsstyrelsen i *Kopparbergs* län slutligen har ansett sig ej böra förorda förslaget godkännande, utom beträffande mantalsskrifningarnes förrättande i städerna, der de föreslagna tidsförändringarne icke föranledde afsevärda svårigheter; varande emellertid, för den händelse den ifrågasatta framflyttningen af tiden för mantalsskrifningen ansåges böra godkännas, såväl af denna som af länsstyrelserna i Jönköpings samt Göteborgs och Bohus län föreslagna sådana förändrade anordningar beträffande häradsskrifvarnes åligganden, tiden för uppbördsstämmorna och sättet för handhafvande af uppbördskontrollen derstädes, som af framflyttningen påkallades, och hvilka förslag hufvudsakligen öfverensstämma med dem, andra länsstyrelser i samma hänseenden, enligt hvad ofvan förmälts, framställt.

För egen del få Embetsverken till en början underdånigst erinra, att komiténs förslag om tiden för mantalsskrifningens förrättande icke står i lämpligt förhållande till den, enligt Kongl. brefvet den 5 Juli 1884 och Statskontorets derpå grundade kungörelse den 14 derpåföljde Oktober, bestämda tiden (inom den 15 Januari) för aflemnade till Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande af specialräkningarne för fögderier och städer, samt att, då någon förkortning af den för nämnda räkenskapers upprättande och aflemnande nu anslagna tid icke kan af Embetsverken förordas, Embetsverken anse, att, under förutsättning att mantalsskrifningarne framflyttas till början af året, desamma icke kunna försiggå förr än under tiden efter den 15 Januari, i stället för, såsom komiterade föreslagit, efter den 10 Januari.

Angående anledningen dertill, att mantalsskrifningarne i Stockholm och Göteborg blifvit förlagda till början af året, hafva Embetsverken inhemtat, att, beträffande Stockholms stad, stadsfullmäktige derstädes redan i ett den 1 Juni 1865

afgifvet underdånigt utlåtande hemställt, huruvida icke Kongl. Maj:t skulle vilja förordna om en närmare utredning af förhållandena rörande mantalsskrifningarnes förrättande inom hufvudstaden, samt derefter meddela de förnyade stadganden i detta ämne, som kunde prövas nödiga för att tillförlitligen vinna de med mantalsskrifningen åsyftade upplysningar angående stadens befolkning; att såsom skäl för denna hemställan och under ärendets vidare handläggning framhållits, bland annat, att presterskapet i Stockholm vore sedan äldre tider tillbaka befriadt från skyldigheten att föra husförhörböcker, grundade på de uppgifter, som omedelbart komme presterskapet tillhanda, och uppställda i den för en jämförelse med de vid mantalsskrifningen lemnade uppgifter nödiga ordningen efter gårdar och hushåll, samt att det således derstädes saknades den ledning för mantalsskrifningen, som i rikets öfriga delar hemtades af husförhörböckerna, och med detsamma äfven den dermed förenade och föreskrifna kontroll deröfver, att icke någon förut inom distriktet mantalsskrifven person oriktigt förbiginges eller uteslötes, hvilken bristande kontroll ej heller vore annorledes nöjaktigt ersatt; att den af Kongl. Maj:t år 1871 utsedda komité för omarbetande af mantalsskrifningsförordningen yttrat i sitt den 7 December 1872 afgifna utlåtande, att hvad komitén föreslagit saknade i viktiga delar tillämpning på rikets två folkrikaste kommuner, Stockholm och Göteborg, enär egentliga husförhörböcker af särskilda orsaker icke kunnat föras i någondera af dessa städer, hvadan sambandet mellan mantalsskrifningen och presterskapets längder vore inom dessa båda kommuner helt och hållet upplöst och dermed hvarje möjlighet aflägsnad att under dåvarande omständigheter kontrollera de af enskilda till mantalsskrifningen lemnade uppgifter; samt att de sedermera meddelade föreskrifter om förrättande af mantalsskrifningarne i Stockholm och Göteborg vid årets början således närmast påkallats af förhållanden, som icke egde motsvarighet inom öfriga delar af riket, och möjliggjorts deraf, att, såsom komiterade äfven förmält, nämnda städer för ändamålet hade mera utvecklade anordningar än det öfriga riket.

Med undantag således för städerna Stockholm och Göteborg hvilat, enligt mantalsskrifningsförordningen den 20 Juli 1861, kontrollen derå, att personaluppgifter, som framgå af mantalsskrifningarne, blifva riktiga, på jämförelsen med husförhörböckerna. I hvad skick dessa skola befinna sig, när de vid mantalsskrifningen företes, inhemtas af § 5 mom. 1 i nyssnämnda förordning. Kyrkoskrifningskomitén har uti ofvanberörda utlåtande erinrat, att icke visadt vore, det

husförhörboken (församlingsboken) icke vid tiden för mantalsskrifningen skulle innehålla exakta uppgifter om alla de förhållanden, hvilka enligt föreskrift borde deri antecknas, samt tillika redogjort för den ordning för husförhörbokens kompletterande, som till fromma just för mantalsskrifningen hittills blifvit följd, hvaraf framginge, att för närvarande i de allra flesta församlingar å landsbygden husförhören börjades med verkställande af nödiga rättelser i husförhörboken; att, ehuru någon bestämd föreskrift derom icke finnes, dessa förhör just för mantalsskrifningens skull förlagts till tiden närmast efter höstflyttningen; att, om någonstädes husförhören, alla eller en del af desamma, förflyttats till annan tid af året, i stället allmänneligen höllos för husförhörbokens komplettering s. k. förskrifningar för mantalsskrifningen, samt att så vore förhållandet i de flesta städer. Vidare och då, på sätt ofvan nämnts, det jemlikt § 5 mom. 7 i mantalsskrifningsförordningen åligger vederbörande pastor att till mantalsskrifningsförrättaren inom den 15 Januari aflemna, för att såsom tillägg till mantalsskrifningslängden densamma bifogas, förteckning öfver de efter senaste mantalsskrifning intill slutet af nyssförlidne år timade förändringar genom födde eller med döden afgångne samt in- eller utflyttade personer, kan mantalsskrifningen, enligt de för landet och städerna utom Stockholm och Göteborg i ämnet gällande bestämmelser, anses fortgå till årets slut, samt således, i likhet med hvad som jemlikt nådiga förordningarne den 27 Oktober 1882 och den 14 December 1883 är fallet med mantals- och skattskrifningarne i nyssnämnda båda städer, angifva förhållandena, sådana dessa befinnas *vid slutet af det år*, som närmast föregår det, mantalsskrifningen afser, hvilket äfven blefve händelsen, i fall komiterades förslag N:o 1 vunne tillämpning. Komiterades ytt- rande, att de vid slutet af ett år inträffade förändringar med nuvarande anordning till väsentlig del först vid mantalsskrifningen i slutet af nästkommande år komma till vederbörandes kännedom, eger alltså, enligt Embetsverkens tanke, icke annan betydelse, än att dermed tilläfventyrs må anses vara ådagalagdt, att vederbörande presterskaps åliggande i nyssberörda hänseende icke allestädes behörigen fullgöres, i hvilket fall skärpta bestämmelser i ämnet torde vara behöfliga i ändamål tillika att, der några förändringar ej timat, äfven sådant inom den stadgade tiden måtte anmälas; och anse Embetsverken, i likhet med länsstyrelserna i Östergötlands, Kalmar och Christianstads län, att, med noggrant iakttagande af nu gällande bestämmelser i nyssberörda hänseende, mantalslängden kan utvisa verkliga förhållandet vid årets slut, samt att en framflyttning af tiden för mantalsskrifningen icke

är af förhållandena påkallad, helst hvad komiterade i öfrigt anført till stöd för förslaget, såsom länsstyrelserna i Jönköpings samt Göteborgs och Bohus län ock framhållit, icke synes vara af den vigt att böra till förslagens godkännande för-
 anleda. Embetsverken få dessutom härvid särskildt fästa Eders Kongl. Maj:ts nådiga uppmärksamhet derå, att, efter hvad af det ofvan sagda framgår, med tillämpning af nu gällande föreskrifter om mantalsskrifningen ett sammandrag af mantalsslängderna för hela riket angifver, liksom fallet äfven blefve om komiterades förslag N:o 1 vunne tillämpning, förhållandet med den mantalsskrifna folkmängden vid en för riket gemensam tidpunkt, eller slutet af det år, som närmast föregått det mantalsskrifningen afsett, men att detta, säkerligen icke utan olägenhet vid bearbetningen af befolkningsstatistiken, icke komme att ega rum, i händelse förslaget N:o 2 blefve oförändradt antaget, enär, jemlikt § 11 af detsamma, rättelser i mantalsslängden skulle ske i anledning af de utaf vederbörande pastor i särskild förteckning anmärkta förändringar, som inträffat genom födde eller med döden afgångne under tiden efter årets början intill den dag inom Januari eller Februari månader, mantalsskrifningen inom socken eller stad kan hafva förrättats.

Vidare må af Embetsverken erinras, att den af komiterade omförmälda omständigheten, att arbetet med mantalsskrifningen till tiden sammanfölle med debiteringsarbetet, icke är af synnerlig betydelse, då numera, sedan grundskatt och största delen af kronoarrendena icke vidare äro på markegång beroende, utan utgå med bestämda penningebelopp, en icke ringa del af debiteringen kan ombestyras, innan mantalsskrifningen skall taga sin början. I detta hänseende har ock af Kammarkollegium och Kammarrätten vid ett föregående tillfälle, eller vid afgifvande den 15 December 1886 af infordradt underdånigt utlåtande angående då ifrågasatt öfverflyttning af bestyret med mantalsskrifningen på länsmännen, erinrats, hurusom en omtänksam häradsskrifvare genom en klok anordning af arbetstiden i väsentlig mån kunde förebygga en sammanhopning af de med nyssnämnda förrättningar förenade och eljest mot årets slut förekommande göromål.

Utom det att Embetsverken således anse nu föreskrifna tid för mantalsskrifningen lämplig och att med framflyttning af denna tid icke är något att vinna i afseende å mantalsskrifningens resultat, förekommer ock, att nu gällande anordningar för kronouppbörderna lägga hinder i vägen för genomförande af den ifrågasatta förändringen, samt att dessa hinder, enligt Embetsverkens åsigt, ej kunna undanrödjas utan olägenheter och kostnader för det allmänna, äfvensom att man-

talsskrifningens framflyttning tilläfvventyrs skulle medföra olägenheter i afseende å värnpligtiges inskrifning.

Enligt Kongl. brefvet den 2 November 1836 och Statskontorets derpå grundade kungörelse den 8 December samma år skola uppbördsstämmorna, enligt Öfverståthållareembetets och Kongl. Maj:ts Befallningshafvandes i länen bepröfvande efter sig företeende omständigheter för olika orter, hållas å lämplig tid inom Januari, Februari och Mars månader eller, der särskilda omständigheter någon gång kunna gifva anledning till längre anstånd, sist inom medlet af April månad; varande sedermera annan ändring häri icke vidtagen, än att genom Kongl. kungörelsen den 17 December 1886 förordnats, att arrendeafgifter för kronans under Domänstyrelsens inseende stälda och af samma styrelse utarrenderade jordbruksdomäner skola för hvarje arrendeår erläggas vid allmän kronouppbördsstämma det kalenderår, då arrendeåret utlöper, dock att, der denna stämma infaller under Januari eller Februari månader, med afgifternas erläggande må anstå till någon dag i Mars månad före den 14, samt att för uppbörden af sådana arrendeafgifter, för hvilkas erläggande anstånd åtnjutits, särskild uppbördsstämma skall i närvaro af häradskrifvaren hållas af kronofogden å någon af Kongl. Maj:ts Befallningshafvande kungjord dag före den 14 Mars.

Komiterade hafva förmält, hurusom uppbördsstämmorna redan nu i många orter icke började före medlet af Februari månad och att en sådan anordning syntes i sjelfva verket utan något som helst men kunna införas öfver hela riket. Det skäl, som förr kunde anföras till stöd för att uppbörden borde förrättas straxt i början af året, eller att statsverket hade behof af att så tidigt som möjligt erhålla uppbördsmedlen för bestridande af sina utgifter, hade nemligen, enligt komiterades åsigt, numera, då kassaförlagsfonden vunnit en sådan styrka, icke längre samma betydelse. Om uppbördsstämmorna utsattes till en något senare tidpunkt, torde för öfrigt en större del af uppbördsmedlen komma att omedelbart efter uppbörden till statsverket inflyta och i samma mån på grund af det rådrum, som genom en sådan anordning bereddes de skattskyldige, beloppet af uppbördsrestantierna antagligen betydligt nedgå. Enligt det särskilda förslag till nytt uppbördsreglemente, som för närvarande vore under granskning, skulle kronouppbördsstämmorna taga sin början den 20 Januari; förmenande dock komiterade, att svårighet skulle möta för sammanställande af tiden för uppbördsbokens aflemnande med

tiden för uppborädsstämornas början, då denna senare utsattes så tidigt, som i berörda reglementsörslag skett.

Jemte erinran att någon svårighet i sistberörda hänseende, efter Embetsverkens tanke, ej förefinnes, få Embetsverken vidare meddela, att, enligt här tillgängliga uppgifter för år 1887, för uppborädsstämorna å *landet* med undantag af Norrbottens län, från hvilket dylika uppgifter ej föreligga, användts följande antal dagar:

under tiden emellan den	1	och den	6	Januari	3	
”	”	”	7	”	12	5
”	”	”	13	”	18	22
”	”	”	19	”	24	51
”	”	”	25	”	31	136
”	”	”	1	”	6 Februari	186
”	”	”	7	”	12	282
”	”	”	13	”	18	281
”	”	”	19	”	24	225
”	”	”	25	”	28	112
”	”	”	1	”	6 Mars	130
”	”	”	7	”	12	111
”	”	”	13	”	18	34
”	”	”	19	”	24	11
						217
						1,086
						286;

gifvande nyssnämnda uppgifter vid handen, att en del af uppborädsstämorna under första hälften af Mars månad särskildt förrättats för det ändamål, hvarom i ofvanberörda Kongl. kungörelse den 17 December 1886 förmäles, samt att endast inom 6 af de län, dessa uppgifter afse, uppborädsstämorna å landet började först å någon dag efter den 6 Februari. Angående uppboräden i Norrbottens län är meddeladt af Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i nämnda län, att densamma derstädes i allmänhet icke tagit sin början förr än i första eller andra veckan af Februari.

I händelse mantalsskrifningarne förläggas till början af året, skulle desamma, enligt hvad Embetsverken här ofvan erinrat, ej kunna taga sin början förr än efter den 15 Januari, eller 5 dagar senare än komiterade föreslagit, och i följd deraf fortgå till den 20 Februari, i stället för, enligt komiterades förslag, den 15 Februari.

Lika med åtskilliga länsstyrelser anse Embetsverken den af komitén beräknade tiden för mantalsskrifningarne vara väl knappt tillmätt, åtminstone hvad de större fögderierna angår, så framt ej förrättningen kan få ega rum med tvenne eller flera socknar samtidigt. Då vidare Embetsverken föreställa sig, att svårighet kan uppstå för att medhinna inskrifningslistornas noggranna upprättande under sjelfva mantalsskrifningen, samt att det derföre icke lämpligen kan föreskrivas, att inskrifningslistorna skola af mantalsskrifningsförrättarne aflemnas omedelbart efter mantalsskrifningen, utan att något rådrum för detta liksom för andra förekommande göromål måste förrättningsmännen beredas, lära uppborädsstämorna i allmänhet icke kunna påbörjas förr än i slutet af Februari, eller vid en tidpunkt, då med tillämpning af nuvarande anordningar det största antalet af dessa förrättningar, på sätt här ofvan visats, hunnit försiggå.

En oundviklig följd af en dylik framflyttning af tiden för uppborädsstämorna blefve en ändring i nu stadgade redovisningstermin. Enligt uppborädsförfattningarne tilländagår det s. k. uppborädsåret den 30 April, då alla på uppborädsmanen ankommande åtgärder för indrifning af sådane utskylder, som icke erlagts vid uppborädsstämorna, skola vara vidtagna, äfvensom all influten uppboräds skall vara till ränteri levererad. Redan nu är, åtminstone i större fögderier, tiden mellan uppborädsstämorna och uppborädsårets slut väl behöflig för verkställande af dessa åtgärder och blefve efter uppborädsstämornas framflyttning otillräcklig. Då de vid uppborädsstämorna inflytande utskylder afse ett föregående år, synes det Embetsverken med hänsyn till sjelfva uppborädskontrollen ej heller lämpligt att utsträcka redovisningstiden utöfver den nu bestämda af fyra månader. Vidare förekommer, att, ehuru statsverkets kassaförlagsfond, såsom komiterade erinrat, under senare tid ökats, uppborädsens skyndsamma afslutande och leverering i kronans kassor emellertid till följd af budgetens fortgående stegring och deraf föranledt ökad kraf på ett kassaförlag fortfarande eger betydelse för statsverkets kassarörelse, helst under sådana år då öfverskott till något större belopp å föregående statsregleringar icke finnas att såsom kassaförlag disponera; börande härvid icke heller lemnas obeaktadt, att, såsom länsstyrelsen i Christianstads län erinrat, i sammanhang med kronouppboräds verkställes uppboräds af andra allmänna medel, bland hvilka särskildt framhållits dem, som tillkomma landsting och sjukvårdsinrättningar, de der icke äro i besittning af särskildt kassaförlag och för hvilka behof förefinnas att utfå dem tillkommande medel snarare förr, än som redan under

nuvarande förhållanden är möjligt. I likhet med flera länsstyrelser anse Embetsverken det äfven kunna med skäl betviflas, att uppbördsstämornas framflyttning skulle komma att minska svårigheten för utskyldernas erläggande och således medföra någon lindring i besväret med resternas indrifning.

Komiterade synas ej heller hafva tagit hänsyn till den sammanhopning af häradsskrifvarnes göromål och svårigheten att desamma fullgöra, som till följd af den föreslagna förändringen skulle uppstå under årets första månader. Efter mantalsskrifningarnes slut skulle det nemligen åligga dessa tjenstemän att, jemte aflemnande af ofvanberörda inskrifningslistor och utöfvandet af kontrollen vid uppbördsstämmorna, inom den 25 Mars hafva kompletterat och till vederbörande pastor afsändt mantalslängderna; att enligt 28 § i gällande bevillningsförordning inom Mars månads utgång tillställa bevillningsberedningsordförande på mantalslängd grundade längder för fastighetsvärdering; att jemlikt §§ 64 och 67 i Kongl. förordningen den 6 December 1886 angående inskrifning och redovisning af värnpligtige m. m. inom den 15 Mars upprätta och tillsända vederbörande pastors-embete, församlingsföreståndare eller presterskap beväring- och landstormslistor, samt desamma, sedan de efter granskning återkommit, behörigen transporterade och summerade, före den 10 April till Kongl. Maj:ts Befallningshafvande insända, hvartill komma öfriga under tiden tilläfvventyrs förefallande löpande göromål; samt att, före mantalslängdernas afsändande, ombestyras afskrift deraf, enär häradsskrifvaren eljest vore urståndsatt att åtgöra något väsentligt vid debiteringsarbetet för året och att påbörja tillskrift af mantalslängderna för blifvande mantalsskrifning, innan årets pröfningsnämnd på hösten avslutat sina arbeten. Att fullgörandet af alla dessa åligganden skall, åtminstone i medelstora eller större fögderier, möta svårigheter och till och med blifva omöjligt, synes Embetsverken, med afseende jemväl å hvad länsstyrelserna inom åtskilliga län derom förmält, vara uppenbart. Om än dessa svårigheter i någon mån kunna öfvervinnas genom framflyttning af tiden för aflemnande af mantalslängder och längderna för fastighetstaxeringen, i hvilket fall en ändring i bevillningsförordningen äfven bör ske, kunna de dock, efter Embetsverkens tanke, icke till fullo undanrödjas, med mindre än att biträde varder häradsskrifvare beredt. Att befria dessa tjenstemän från den viktiga mantalsskrifningen torde ej böra ifrågakomma, enär det ligger vikt derpå, att denna för rättning verkställes af samma person, som har att påföra utskylderna, och dessutom Eders Kongl. Maj:t genom nådigt bref den 1 April 1887 afslagit en i sådant syfte,

enligt hvad ofvan förmälts, gjord framställning. Det af tvenne länsstyrelser framställda förslag om uppdragande åt länsmännen af kontrollen vid uppboördsstämmorna är ej att förorda, utan vore lämpligast, att, såsom af andra länsstyrelser ifrågasatts, Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande bemyndigades att befria häradskrifvarne från skyldigheten att närvara vid uppboördsstämmorna eller åtminstone en del af dem samt att förordna extra häradskrifvare att ombestyrta uppboördskontrollen. Härigenom skulle emellertid uppkomma kostnader för statsverket, då det väl icke kan förutsättas, att de ordinarie häradskrifvarne skulle vidkännas samma kostnad.

Enligt ofvanberörda Kongl. förordning den 6 December 1886, § 3 mom. 1, skola vederbörande mantalsskrifningsförrättare efter mantalsskrifningens slut upprätta och inom årets utgång till pastorsembetena för det i § 12 mom. 1 af värnpligtslagen angifna ändamål insända inskrifningslistor. Sedan listorna, efter granskning, före den 15 Januari återkommit till mantalsskrifningsförrättarne, skola dessa före den 1 Februari insända listorna, vederbörligen transporterade och summerade, till Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande, hvilken det åligger ej mindre att låta upprätta förteckningar öfver de å listorna uppförda inskrifningsskyldige samt öfversända dessa förteckningar till vederbörande kronofogdar eller länsmän samt magistrater, med anmodan att skyndsamt infordra och vid inskrifningen tillhandahålla de inskrifningsskyldiges prestbetyg, än äfven att, sedan berörda förteckningar upprättats, utan uppskof tillställa vederbörande inskrifningsområdesbefälhafvare inskrifningslistorna. Komiterade, som antagit, att inskrifningarne skulle kunna förrättas vid den därför nu stadgade tiden, om inskrifningslistorna komme vederbörande inskrifningsområdesbefälhafvare till handa senast den 20 Februari, hafva ansett, att, sedan mantalsskrifningarne förlagts till början af året, berörda listor, upprättade vid sjelfva mantalsskrifningarne, skulle af mantalsskrifningsförrättarne omedelbart efter mantalsskrifningarnes slut och inom den 15 Februari till Kongl. Maj:ts Befallningshafvande insändas, för att genast till vederbörande inskrifningsområdesbefälhafvare öfverlemnas, hvarjemte pastor borde på grund af vid mantalsskrifningen förda anteckningar utfärda och tillställa vederbörande kronofogdar, länsmän eller magistrater prestbetyg för de å inskrifningslistorna uppförda värnpligtige.

I § 14 af nyssnämnda Kongl. förordning stadgas, att inskrifningsnämndernas sammanträden hvarje år skola taga sin början, så snart sådant med afseende å föreskrifna förberedande åtgärder kan ske, samt i allmänhet vara avslutade före den 1 April, utom i Stockholm och Göteborg, der sammanträdena skola avslutas

före den 10 i samma månad. Länsstyrelserna i Kalmar samt Göteborgs och Bohus län hafva ansett det med fog kunna ifrågasättas, huruvida, då inskrifningsområdesbefälhafvarne icke skulle erhålla inskrifningslistorna förr än omkring den 20 Februari, förteckningar öfver de inskrifningsskyldige kunde hinna upprättas i föreskrifvet antal exemplar så tidigt, att inskrifningarne kunde börja vid samma tid som hittills, samt om inskrifningslistorna, upprättade med den skyndsamhet, som enligt komiterades förslag blefve af nöden, kunde erhålla önskvärd tillförlitlighet, hvarförutom, såsom ofvan nämnts, länsstyrelsen i Stockholms län funnit sig icke kunna förorda den af komiterade föreslagna ordning för dessa listors aflemnande. Länsstyrelsen i Jemtlands län, som, på sätt jemväl ofvan förmälts, icke heller förordat hvad i nyssnämnda afseende af komiterade föreslagits, har såsom skäl anfört, att inskrifningsnämnderna i Jemtlands län under nuvarande förhållanden icke kunde sluta sina sammanträden före den 1 April, ehuru sammanträdena började redan i medlet af Februari månad.

Af hvad ofvan anförts framgår, att Embetsverken anse, det mantalsskrifningarne, i händelse desamma skola förläggas till årets början, icke kunna, åtminstone i större fögderier, afslutas före den 20 Februari, samt att svårighet kan möta för inskrifningslistornas upprättande under sjelfva mantalsskrifningen och aflemnande omedelbart efter dessa förrättningar. Tvifvelaktigt torde således vara, om inskrifningslistorna kunna komma vederbörande tillhanda inom den tid, eller senast den 20 Februari, som af komiterade antagits vara erforderlig, för att inskrifningarne skulle kunna förrättas vid den därför nu stadgade tiden. Embetsverken befara ock möjligheten deraf, att detta antagande i allt fall ej eger allmängiltighet. Af hvad länsstyrelsen i Jemtlands län yttrat framgår, att komiterades antagande saknar stöd i förhållandena inom detta län, hvarest, såsom äfven, enligt hvad Embetsverken särskildt inhemtat, i de nordligaste inskrifningsområdena i allmänhet, de stora afstånden betydligt utsträcka den sammanlagda tiden för inskrifningsförrättningarne, hvarför och på grund af kompaniområdenas och fögderiernas mindre antal inskrifningsnämnderna der måst börja sina förrättningar omkring medlet af Februari.

Med anledning af hvad sålunda förekommit och då, enligt Embetsverkens åsigt, framflyttning af tiden för mantalsskrifningarne icke är för mantalsskrifningsinstitutionens ändamålsenliga ordnande behöflig; då en sådan förändring ej heller kan ega rum utan väsentliga rubbningar i nu gällande anordningar beträffande uppbörd och redovisning af allmänna utskylder; då dessa rubbningar komme att

medföra, utom andra olägenheter för det allmänna, svårigheter för mantalsskrifningsförrättarne på landet att fullgöra dem tillhörande åligganden; då dessa svårigheter icke kunna undanröjas, åtminstone icke utan särskilda kostnader för statsverket; samt slutligen då, efter Embetsverkens tanke, mantalsskrifningens framflyttning kan möta hinder i dessa förrättingars sammanhang med anordningarne i fråga om inskrifning af värnpligtige eller förorsaka olägenheter vid handhavande af denna inskrifning, finna sig Embetsverken böra i underdånighet afstyrka bifall till komiterades ifrågavarande förslag; hemställande emellertid Embetsverken, huruvida icke skäl må förefinnas till meddelande af föreskrift derom, att, i händelse pastor underlåte att inom den 15 Januari tillstålla mantalsskrifningsförrättare sådan förteckning, som omförmäles i § 5 punkt 7 i gällande mantalsskrifningsförordning, det skulle åligga mantalsskrifningsförrättaren att genast härom göra anmälan hos Kongl. Maj:ts Befallningshafvande, som hade att vid lämpligt vite förständiga vederbörande pastor om skyndsamt fullgörande af berörda skyldighet, samt dels att jemväl må stadgas, att, der några förändringar icke inträffat mellan mantalsskrifningen och årets slut, äfven sådant skall inom den för nyssnämnda förtecknings afgifvande stadgade tid och vid enahanda äfventyr, som i afseende å denna förteckning kan varda föreskrifvet, hos mantalsskrifningsförrättaren anmälas.

Beträffande de af komiterade upprättade formulärförslag hafva Embetsverken icke funnit annat vara att erinra, än att i formuläret till mantalslängd (N:o 2) kolumnerna för summa antal personer, som äro fria från erläggande af mantalspenningar, kunna uteslutas, i ändamål att bereda större utrymme för anteckningar, samt att anteckningar om fattigdom och sjukdom böra för vinnande af mera öfverskådlighet införas i kolumnen för anteckningar; och att i formuläret N:o 4 b., Tilläggförteckning, bör införas en kolumn för anteckning af tillkomne eller afgångne personers nationalitet.

Öfverståhållareembetets och Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvandes yttranden i ämnet jemte de remitterade handlingarne, äfvensom utdrag ur det hos Embetsverken förda protokoll, innefattande två ledamöters särskilda mening, bifogas i underdånighet.

Underdånigst:

J. A. WALLENSTEEN.	HENRIC LOVÉN.	ALB. ANDERSON.
Föredr.	L. W. RIBEN.	E. A. HERNBLOM.
C. G. SYLVAN.		<i>J. Kjellén.</i>

Stockholm den 2 December 1891.

Protokoll, hållet i Kongl. Kammarrätten vid sammanträde emellan detta embetsverk och Kongl. Statskontoret den 2 December 1891.

Närvarande:

Herr Presidenten J. H. LOVÉN,
Herr Generaldirektören F. A. ANDERSON,
Herr Kammarrättsrådet J. A. WALLENSTEEN,
Herr Statskommisarien L. W. RIBEN och
Herr Kammarrättsrådet E. A. HERNBLÖM samt
Herr Statskommisarien C. G. SYLVAN.

S. D. Sedan vid handläggning den 14 nästlidne Januari af det till Kongl. Statskontorets och Kongl. Kammarrättens gemensamma utlåtande remitterade ärende angående förslag till mantalsskrifningstidens framflyttande till början af mantalsåret m. m., hvarom protokollet för nyssnämnda dag förmäler, beslutits, att förslaget jemte vederbörandes deröfver afgifna yttranden skulle bland de i målets handläggning då deltagande ledamöter cirkulera, hade af dessa ledamöter herr Statskommisarien m. m. A. Häggbladh aflidit och herr Kammarrättsrådet m. m. B. A. Ekström erhållit tjenstledighet, till följd hvaraf herr Kammarrättsrådet Hernblom och herr Statskommisarien Sylvan blifvit utsedda att, i nyssnämnda ledamöters ställe, i ärendets pröfning deltaga; och då nu anmäldes, att herr Statskommisarien Sylvan och herr Kammarrättsrådet Hernblom tagit kändedom af handlingarna i målet, företogs ärendet till afgörande, dervid referenten herr Kammarrättsrådet Wallensteen yttrade:

»Det var icke för första gången, som nyttan af mantalsskrifningens fram-

flyttning till början af det år, för hvilket den verkställes, blifvit inom riksdagen framhållen, då vid 1886 års riksdag väcktes den motion, hvilken komiterade för afgifvande af förslag till ny förordning angående mantals- och skattskrifningarnes förrättande i det samma förslag åtföljande betänkande åberopat.

Att motionen icke föranledde någon Riksdagens åtgärd, kan icke tillskrifvas den omständigheten, att motionens syfte ej af Riksdagen ansågs beaktansvärdt.

Riksdagens beslut var nemligen, enligt hvad jag af riksdagshandlingarna inhemtat, grundadt på ett tillkännagifvande från bevillningsutskottet, till hvars handläggning motionen blifvit remitterad, att all anledning föreläge, att en allmän ny mantalsskrifningsförordning vore att snarligen från Kongl. Maj:t förvänta. Utskottet hade till följd deraf ansett obehöfligt att föreslå någon som helst förändring i gällande mantalsskrifningsförordnings bestämmelser eller någon förnyad framställning hos Kongl. Maj:t efter Riksdagens i underdånig skrifvelse den 21 Mars 1871 gjorda anhållan, att Kongl. Maj:t täcktes låta 1861 års mantalsskrifningsförordning undergå omarbetning.

Af äldre riksdagshandlingar har jag inhemtat, att för så lång tid tillbaka som vid 1834 års riksdag fråga varit väckt om framflyttning af tiden för mantalsskrifningen till Januari månad.

Det skäl, som vid den riksdagen anfördes mot förändringen och bidrog dertill, att Riksdagen icke medgaf förändringens genomförande, var hufvudsakligen, att densamma skulle medföra rubbning i uppbörds- och redogörelseverket, hvartill Riksdagen då icke var benägen. Samma skäl mot förändringen anføres ännu i dag.

Befogenheten af skälet synes mig likväl hafva varit långt större år 1834 än för närvarande. Uppbördsverket var då af mera invecklad beskaffenhet än nu.

Två uppbördsstämmor höllos. Den s. k. första uppbördsstämman hölls vanligen i November månad och den andra uppbördsstämman under påföljande årets första månader. Sedermera sammanslogs den första stämman med den andra och en enda uppbördsstämma bestämdes att hållas å samma tid, som för närvarande är stadgad.

Den anmärkning, som nu framställts mot senast föreslagna förändring af mantalsskrifningstiden, nemligen att rubbning i uppbördsverket skulle uppstå på den grund att uppbördsstämma ej kan hållas vid samma tidpunkt som mantalskrifning, kunde 1834 icke anföras. Mantalsskrifningen inföll nemligen då vid samma tid, som, enligt hvad ofvan nämnts, första uppbördsstämman hölls. Vid

dessa förrättningar skulle då såsom nu både häradskrifvare och kronofogde närvara. Denna omständighet synes således icke hafva hindrat, att förrättningarna höllos samtidigt.

Att en förändring, som år 1834 föreslagits såsom önskvärd, icke hittills blifvit genomförd, derest den befunnits nyttig, kan förefalla oförklarligt. Förklaringen torde dock ligga temligen nära till hands, om till jämförelse påpekas det förhållande, att tjugu år förflutit från Riksdagens ofvan omnämnda framställning år 1871 om nu gällande mantalsskrifningsförordnings omarbetande.

Innan bestämmelse om tiden för mantalsskrifningens början inflöt i nu gällande mantalsskrifningsförordning, förekom den i bevillningsförordningarna. Dessa innehöllo derjemte före 1861 föreskrifter om hvad vid mantals- och skattskrifningar borde iakttagas.

Tiden för mantalsskrifningens början var såsom för närvarande bestämd till medlet af November månad. Vid mantalsskrifningen skulle alla, som inom den 31 December samma år fylde 18 år, i mantal skrivas. Hvarje skattskyldig skulle i mantal uppföras, »der han var bosatt, till nästa fardag flyttade eller största delen af året sig uppehölle», med undantag för embets- och tjensteman, borgare och andra, om hvilkas mantalsskrifningsort förordningen meddelade särskilda bestämmelser.

I 1858 års bevillningsförordning, som var gällande, när 1861 års mantalsskrifningsförordning utfärdades, återfinnas nu omnämnda stadganden.

Hvad man deremot förgäfvos i denna och i föregående bevillningsförordningar söker är någon bestämmelse, hvarmed, såsom med den bestämmelse, som förekommer i 5 § af 1861 års mantalsskrifningsförordning om förteckning från presterskapet, det åsyftas att få uppgift å de efter mantalsskrifningsförrättningen intill årets slut i mantalsskrifningsdistriktet födda och döda samt inflyttade, äfvensom från distriktet utflyttade personer. Det torde nemligen ansetts tillfyllest att ega uppgift om förhållandena, sådana de gestaltade sig vid sjelfva mantalsskrifningsförrättningen. Man synes hafva antagit, att dessa förhållanden icke väsentligen skulle förändras intill årets slut.

Ett slikt antagande var i fråga om in- och utflyttningar inom en socken och till och med inom en stad rimligare, än det nu för tiden förefaller. Lättare kommunikationer och större tillgång till arbetsförtjenst framkallade först senare tätare flyttningar. Å landet liksom i städerna iaktogs ock för tjenstehjon den i legostadgan

bestämda flyttningstiden å hösten; i följd hvaraf med afseende å sådana personers vistelseort icke inträffade så ofta som nu mera förändring mellan mantalsskrifningstiden och årets slut. Äfven de genom försäljning af fast egendom orsakade flyttningar torde hafva inträffat mindre ofta än för närvarande å annan tid än vid den lagbestämda fardagstiden. På fullständig folkräkning lades också mindre vikt. Mantalsskrifningens ändamål var hufvudsakligen att tjena till ledning vid taxeringen. Till mantalsskrifningens betydelse med afseende å kommunal rösträtt och hemortsrätt i fattigvårdshänseende togs icke heller samma hänsyn som numera.

Alla dessa omständigheter gjorde till en viss grad naturligt, att man försummade att bringa mantalsskrifningens resultat till så nära öfverensstämmelse med verkliga förhållandet, som är möjlig att vinna.

I fråga om hvad i detta afseende ligger inom möjlighetens gräns har på förhand ansetts afgjordt, att de förhållanden, till hvilka lagstiftaren måste inskränka sig att taga hänsyn för ernående af den jemförelsevis säkraste mantalsskrifning för det år mantalsskrifningen afser eller det s. k. mantalsåret, äro förhållandena vid slutet af det år, hvilket närmast föregår mantalsåret. Detta har ansetts böra ske, i hvilketdera fallet som helst, antingen, såsom för närvarande enligt 1861 års förordning, tiden för mantalsskrifningens början förlägges till medlet af November året före mantalsåret eller, på sätt komiterade föreslagit, mantalsskrifningen hålles i början af mantalsåret för det löpande året.

Till följd häraf hafva ock i de mantalsskrifningsförordningar, hvilka den 27 Oktober 1882 och den 14 December 1883 utfärdats för Stockholm och Göteborg, hvilka orter för närvarande äro de enda i riket, der mantalsskrifning förrättas i början af året, blifvit införda bestämmelser derom, att mantalsuppgifterna, hvilka afgifvas till ledning vid mantalsskrifningen, skola upptaga de i fastställda formulär angifna förhållanden, sådana de befunnits vid slutet af det år, som närmast föregått mantalsskrifningen.

Den gamla tidsbestämmelsen för mantalsskrifningarnes början i medlet af November har, efter det, på sätt ofvan blifvit visadt, den hittills antagna stabiliteten af förhållandena vid mantalsskrifningstiden befunnits icke kunna påräknas efter det på mantalsskrifningen stälts andra anspråk än att allenast tjena till grund för taxeringen, omsider påkallat att föranstalta tillägg till mantalslängden för att densamma skulle utvisa verkliga förhållandena vid årets slut.

I anledning häraf lärer i 1861 års mantalsskrifningsförordning införts ofvan omförmälda bestämmelse om pastorsembetenas s. k. tilläggsförteckning.

I allmänhet torde man likväl vara ense derom, att dels i anseende till försummad anmälan hos pastorsembetena om in- och utflyttning, dels ock af andra, till en del på pastorsembetena sjelfva beroende orsaker sistnämnda anordning icke kan anses hafva motsvarat sitt ändamål. Men äfven om ändamålet med densamma finge anses vara i viss mån vunnet, lärer icke kunna förnekas, att en väsentlig förenkling af proceduren skulle vinnas och tillika förhållandena vid årskiftet säkrare blifva angifna, derest i början af mantalsåret mantalsskrifningen förrättades med ledning af de då mera kompletterade, af pastor för föregående år förda och avslutade ministerialböckerna. Nyttan af denna förändring synes mig otvetydigt framgå redan deraf, att vid sjelfva mantalsskrifningen kunde fullständigt iakttagas de förändringar, hvilka intill slutet af föregående år timat inom mantalsskrifningsdistriktet.

Förändringen synes mig icke heller vara utan betydelse för *folkräkningen*, då allmän sådan skall ega rum. Denna förrättning afser att utröna förhållandet vid det borgerliga årets slut eller den 31 December. Samtliga de källor, som för upplysning i nämnda afseende behöfva anlitas, böra intill denna tidpunkt vara sorgfälligt kompletterade. Uppgifterna till folkräkningen, hvilka skola af vederbörande pastorer och församlingsföreståndare, utom i Stockholms stad, meddelas Statistiska Centralbyrån i form af utdrag ur husförhörslängden, skola, såsom vanligen föreskrifves, dit insändas inom Februari månads utgång.

För bevillningstaxeringen anser jag förändringen blifva till ännu större nytta än för folkräkningen. Vid handläggning af besvärsmålen i Kammarrätten har jag inhemtat, att synnerligen de två sista åren klagomålen öfver taxering för samma inkomstbelopp å två eller flera orter vuxit högst anseeligt. Denna omständighet beror hufvudsakligen derpå, att inom ett mantalsskrifningsdistrikt ut- och inflyttade personer, hvilkas inkomstbelopp äro af beskaffenhet att, enligt bevillningsförordningen, skola i mantalsskrifningsorten taxeras, blifvit mantalsskrifna äfven inom annat mantalsskrifningsdistrikt. Det missförhållande, som till följd af denna dubbla mantalsskrifning uppstått, torde icke kunna förekommas på annat sätt än genom dels mantalsskrifningens förläggande till början af året, dels föreskrift derom, att, i analogi med hvad i afseende å uppgifterna till folkräkning eger rum beträffande in- och utflyttningar, jemväl med afseende å mantalslängden skall iakttagas, att af

de förändringar, hvilka från årets början intill dagen för mantalsskrifningsförrättningen inträffat, sådana icke skola upptagas, som tillkommit på grund af de under nyssnämnda korta tidrymd skedda in- och utflyttningar. Vid sistnämnda förändringar borde i fråga om taxering till bevillning afseende ej fästas förr än vid påföljande års mantalsskrifning.

Icke minsta betydelse har den ifrågasatta förändringen, enligt min tanke, för den del af lagstiftningen, vid hvilken jag nu till sist vill fästa uppmärksamheten, nemligen fattigvårdslagstiftningens stadganden rörande hemortsrätt i fattigvårdshänseende. Bestämmande af hemortsrätt för viss person beror enligt fattigvårdsförordningen på utredning om, hvarest han senast författningsenligt blifvit eller bort blifva mantalsskrifven. Den nuvarande föreskriften om tiden för mantalsskrifnings hållande har infört stor osäkerhet och orsakat många svårigheter vid den utredning, som, i anledning af väckt anspråk om ersättning för lemnad fattigvård, åligger vederbörande myndighet att verkställa rörande en understödstagares rätta hemort.

En i många afseenden beklagensvärd erfarenhet härom torde hafva vunnits ej mindre hos Konungens Befallningshafvande än hos Kammarrätten. Genom att förlägga mantalsskrifningen till mantalsårets början och att i sammanhang dermed stadga, att in- och utflyttningar, som från föregående års slut intill mantalsskrifningsdagen inträffat inom mantalsskrifningsdistriktet, icke skola vid mantalsskrifningen upptagas, synes kunna undvikas den svårighet, som nu eger rum vid bestämmande, hvarest en understödstagare senast bort vara mantalsskrifven. Äfven för de fall, då förvärfvande af hemortsrätt inom viss kommun måste, på grund af nuvarande lagstadgande, beräknas från mantalsskrifningsdagen, skulle en väsentlig fördel beredas genom mantalsskrifningens framflyttning till mantalsårets början.

Hvad enligt min tanke ytterligare kan anföras till stöd för mantalsskrifningstidens förläggande till början af året har i det förslagen till ny mantalsskrifningsförordning åtföljande betänkande blifvit af komiterade framhållet.

Det särskilda förslag till förordning angående mantalsskrifning (N:o 2), öfver hvilket det nu åligger Statskontoret och Kammarrätten att afgifva gemensamt utlåtande, har, enligt hvad komiterade förmält i det vid deras två förslag (N:o 1 och 2)

fogade betänkande, tillkommit under förutsättning att de nya föreskrifter, som kunna varda meddelade rörande kyrkoskrifningen och uppbördsväsendet, i hufvudsak blifva öfverensstämmande med de förslag i dessa hänseenden, af hvilka komiterade varit i tillfälle att erhålla del.

I sitt betänkande hafva komiterade tillika uppgifvit, att förevarande förslag (N:o 2) skiljer sig från det andra af komiterade utarbetade förslaget (N:o 1) hufvudsakligen i det afseende, att tiden för mantalsskrifningen blifvit framflyttad till samma år, som mantalsskrifningen afser.

Den förändring, som komiterade sålunda föreslagit och som, enligt komiterades utsago, lärer vara den enda mera genomgripande förändring komiterade ansett erforderlig i nu gällande anordningar, finner jag för min del, lika med komiterade, på grund af hvad jag här ofvan anfört, böra tillmätas synnerlig vigt och betydelse för mantalsskrifningsinstitutionens ändamålsenliga ordnande.

Lika med komiterade anser jag ock, att med skäl kan ifrågasättas, huruvida icke såväl det redan den 11 Maj 1887 afgifna komiteförslaget till nytt uppbördsreglemente som komiterades för afgifvande af förslag till ordnande af kyrkoskrifningen i riket aflåtna förslag böra till pröfning förekomma samtidigt med förevarande förslag. Något tvifvel lärer nemligen, enligt mitt omdöme, icke böra förefinnas i afseende å den nära förbindelsen emellan frågan om förändrade föreskrifter för mantalsskrifningen och frågorna om kyrkoskrifningens och uppbördsväsendets ordnande på annat sätt, än för närvarande eger rum.

De handlingar, hvilka blifvit den 8 December nästlidna år af Kongl. Maj:t till Statskontoret och Kammarrätten öfverlemnade för att tagas i öfvervägande vid afgifvande af underdånigt utlåtande öfver förevarande förslag, utvisa, att komiterade för afgifvande af förslag till kyrkoskrifningens ordnande, hörde öfver frågan om framflyttning af mantalsskrifningstiden, förklarar, att sådan ändring skulle för presterskapet medföra lättnad i kyrkoskrifningsarbetet såväl i afseende å sjelfva mantalsskrifningen som särskildt i afseende å redovisningen af värnpligtige. I sistnämnda afseende åligger nemligen vederbörande pastorsembeten för närvarande, enligt värnpligtslagen den 5 Juni 1885 § 12, att till granskning mottaga de af vederbörande mantalsskrifningsförrättare upprättade listor öfver beväring och land-

storm, hvilka skola tjena till grund för den stamrulla, som skall föras öfver värnpligtige inom hvarje kompaniområde. Genom anteckning å dessa listor tillhör pastorsembete att upplysa, dels om någon af deruti upptagne värnpligtige aflidit eller afflyttat till annan ort, dels om och hvilka utom de å listorna upptagna, men till samma åldersklasser hörande personer efter mantalsskrifningen inflyttat i församlingen. Efter granskningen skola dessa listor, bekräftade med vederbörande pastorers underskrifter, till mantalsskrifningsförrättaren återsändas.

Om, såsom kyrkoskrifningskomitén håller före och jag för min del jemväl anser otvifvelaktigt, denna granskning af inskrifningslistorna, hvilken ansetts nödig till följd af nuvarande anordning, att mantalsskrifningarne för hvarje år försiggå i slutet af det närmast föregående, blefve onödig för den händelse mantalsskrifning icke verkställdes förr än det år, mantalsskrifningen afsåge, kan icke förnekas, att en förenkling i bestyret med inskrifningslistorna vunnas. Af större betydelse är dock den lätnad i arbetet med sjelfva mantalsskrifningen, som den föreslagna förändringen af tiden för densamma komme att för presterskapet medföra, men hvilken kyrkoskrifningskomitén icke torde ansett sig behöfva vidare framhålla af anledning att detta redan skett genom sjelfva förslaget, som i sig innebär upphörande af den i 5 § nu gällande mantalsskrifningsförordning stadgade förteckning, hvilken skall af pastor upprättas och före den 15 Januari hvarje år tillställas häradskrifvaren rörande alla, efter mantalsskrifningen, intill slutet af nästföljande år inom församlingen timade förändringar genom födda eller med döden afgångna, samt in- eller utflyttade personer.

Hvad komiterade i sitt betänkande ansett sannolikt, att från presterskapets sida några invändningar mot den nya anordningen i fråga om tiden för mantalsskrifningarne icke med skäl kunna framställas, synes således på grund af kyrkoskrifningskomiténs nyssnämnda förklaring kunna tagas för afgjort.

I afseende å förevarande frågas sammanhang med frågan om uppbördsväsendets ordnande hafva de komiterade, hvilka den 25 September 1886 erhöllo Chefens för Finansdepartementet uppdrag att utarbета nytt uppbördsreglemente, icke kunnat taga hänsyn till nu ifrågavarande förslag, hvars tillkomst är att härleda först från Riksdagens skrivelse till Kongl. Maj:t af den 12 Mars 1889. Förslaget till nytt uppbördsreglemente är till följd deraf uppgjort under förutsättning att mantalsskrifning fortfarande skall hållas i enlighet med bestämmelserna i nu gällande förordning angående mantalsskrifningens förrättande.

Om och i hvad mån den föreslagna förändringen af mantalsskrifningstiden kan komma att ega inflytande på tidsbestämmelserna för de förrättningar och redovisningar för penningemedel med mera, hvarom uppbördsreglementet bör handla, torde jag få tillfälle närmare utreda vid afgifvande af mitt yttrande i anledning af det till Statskontoret och Kammarrätten för gemensamt utlåtande remitterade förslag till nytt uppbördsreglemente, hvars granskning ännu icke hos Embetsverken afslutats.

Här torde vara tillfyllest att undersöka, huru den föreslagna tiden för mantalsskrifningen kan anses lämpa sig i förhållande till den föreslagna tiden för uppbördsstämmorna. Vid uppbördsstämmorna å landet skola nämligen såväl för närvarande som efter det föreslagna nya uppbördsreglementet samma tjänstemän, häradsskrifvarne, hvilka förrätta mantalsskrifningarne å landet, närvara med åliggande att i särskild kontrollängd uppföra det af den skattskyldige erlagda och af uppbördsmanen qvitterade belopp samt att derom på debetsedeln meddela anteckning, utan hvilken uppbördsmannens qvitto ej är mot kronan gällande.

Möjligheten att mantalsskrifningen i början af året komme i kollision med uppbörden beröres i det förslagen till förordning angående mantalsskrifning åtföljande betänkandet. Komiterade anse uppenbart, att, om uppbördsstämmorna, på sätt för vissa delar af riket, särdeles de södra, för närvarande är brukligt, fortfarande skola taga sin början redan i midten eller slutet af Januari, mantalsskrifningarne derstädes svårigen kunna verkställas å samma tid.

Då emellertid redan för närvarande uppbördsstämmorna i många orter icke taga sin början före medlet af Februari, anse komiterade denna tidpunkt för uppbördsstämmornas hållande kunna införas öfver hela riket utan något som helst men. Innan jag härom yttrar mig, böra de tider för uppbördsstämmornas och för mantalsskrifningsförrättningarnes hållande, hvilka af vederbörande komiterade blifvit föreslagna, af mig omförmälas.

Enligt förslaget till uppbördsreglemente skall den allmänna uppbörden årligen förrättas under tiden mellan den 20 Januari och Mars månads utgång eller, der särskilda omständigheter någon gång påkalla längre anstånd med uppbördens företagande, inom medlet af April månad. Särskilda uppbördsstämmor för upptagande af sådana under tiden för den allmänna uppbörden till betalning icke förfallande utskylder eller afgifter, hvilka i kronoräkenskaperna redovisas, skola, enligt det föreslagna uppbördsreglementet, förrättas å de tider, då dessa utskylder och afgifter

till betalning förfalla. Härjemte innehåller det föreslagna nya reglementet, att tid för den allmänna uppbörden inom hvarje socken och stad skall föreslås hos länsstyrelsen före *December månads utgång* af vederbörande kronofogdar och härads-skrifvare äfvensom städernas magistrater.

Mantalsskrifning skall, enligt § 1 i komiterades förslag N:o 2, förrättas emellan den 10 Januari och den 15 Februari, och § 2 af samma förslag innehåller stadgande derom, att härads-skrifvare och magistrater skola före *den 1 November* föregående år föreslå tiden för mantalsskrifningens förrättande inom hvarje mantals-skrifningsdistrikt.

I sammanhang härmed torde ock böra erinras, att i Stockholm och Göteborg, i hvilka städer, såsom ofvan är nämndt, mantalsskrifning sker för det löpande året, den stadgade tiden för mantalsskrifning är Januari och Februari månader. Dagarna för mantalsskrifningens början och slut bestämmas i Stockholm, efter stadens mantalsnämnds förslag, af Öfverståthållarembetet och i Göteborg, efter mantalskommisariens förslag, af magistraten.

Efter redogörelse för de ifrågasatta förändrade tiderna för uppbördsstämmors och mantalsskrifningars hållande är jag nu inför frågan, huruvida tiden för uppbördsstämmornas hållande bör sättas senare, än komiterade för utarbetande af nytt uppbördsreglemente bestämt, på det att icke uppbördsstämmorna må råka i kollision med mantalsskrifningarne.

Hvad angår städer, der magistrat finnes, kan den omständighet, att mantals-skrifningen förlägges till början af året, icke föranleda förändrade tider för uppbördsstämmorna. Annorlunda ställer sig förhållandet å landet och i de städer, der magistrat ej finnes, på grund deraf att å sistnämnda orter härads-skrifvarne måst, såsom ofvan nämnts, närvara vid uppbördsstämmorna.

Om härads-skrifvarne fortfarande skola hafva åliggande både att förrätta mantalsskrifningarne och att närvara vid uppbördsstämmorna, förefaller det nödvändigt, att hänsyn tages dertill, dels att dessa åligganden kunna af denne tjänsteman fullgöras utan åsidosättande af hans öfriga göromål, dels att hans inställelse vid mantalsskrifning icke omöjliggör inställelse vid uppbördsstämma.

Åtminstone efter fullbordadt arbete med fögderiets specialräkningar, hvilka enligt nu gällande föreskrifter skola för hvarje kalenderår afslutas den 31 December och inom den 15 påföljande Januari till länsstyrelsen aflemnas, torde härads-skrifvarnes göromål icke förhindra dem att under Januari månad och första hälften af

Februari månad förrätta mantalsskrifningar. Konungens Befallningshafvande, hvilka bäst ega tillfälle att inhemta kännedom om det häradsskrifvarens arbete, hvarje särskildt fögderi inom länet kräfver, hafva, på sätt de från dem infordrade utlåtanden i anledning af den föreslagna mantalsskrifningstiden utvisa, icke ansett sig kunna åberopa häradsskrifvarnes göromål under början af Januari månad såsom hinderliga för deras befattning med mantalsskrifningarne å den för dessa förrättningar början föreslagna tid.

Deremot hafva länsstyrelserna i allmänhet varit af den åsigt att, om häradsskrifvarne fortfarande skola närvara vid uppbördsstämmorna, hvilket några länsstyrelser dock ansett icke vara erforderligt, förmenande att sådant uppdrag kunde lemnas andra personer — hvilket jag förmodar vid förnyade öfverläggningar om förslaget till nytt uppbördreglemente kommer att tagas i öfvervägande — så kunde uppbördsstämmorna icke taga sin början vid den tid, som det föreslagna nya uppbördreglementet innehåller, eller den 20 Januari.

Beträffande den tidpunkt, till hvilken uppbördsstämmorna i anledning af mantalsskrifningstidens förläggande till början af året borde framflyttas, hafva olika meningar af länsstyrelserna blifvit yttrade. Samtliga hafva, i likhet med komiterade, ansett, att före medlet af Februari kunde dessa stämmor ej hållas. Flera hafva dock ansett, att desamma för mantalsskrifningens skull måste uppskjutas till Mars månad och till och med till slutet af denna månad.

Att stadga, det uppbördsstämmorna skola taga sin början först i Mars månad, synes mig icke vara erforderligt. Häradsskrifvarne hafva nemligen, såsom ofvan är nämnt, lemnats tillfälle att till Konungens Befallningshafvande inkomma med förslag till utsättande af dagar för mantalsskrifningarne och, i samråd med kronofogden, med sådant förslag jemväl rörande uppbördsstämmorna. Finge dessa förslag, i stället för att, såsom enligt hvad ofvan är omförmäldt, afgifvas det ena i November och det andra i December månad, samtidigt upprättas och till Konungens Befallningshafvande ingifvas, torde detta medföra, att häradsskrifvaren kunde få på det för sig förmånligaste sätt dessa förrättningar anordnade. Det kunde dervid inom åtskilliga fögderier inträffa, att häradsskrifvaren funne med sitt öfriga arbete förenligt att omedelbart efter mantalsskrifningsperiodens slut den 15 Februari få uppbördsstämmorna utsatta. Det lär icke kunna påstås, att genom mantalsskrifningarnes förläggande till årets början i stället för till årets slut häradsskrifvarnes göromål fått någon tillökning. Deremot har en motsatt åsigt förekommit

hos en länsstyrelse, som yttrat, att genom nyssnämnda förändring häradskrifvaregöromålen snarare minskats. Skulle det emellertid kunna ådagaläggas, hvilket hittills icke genom de af Konungens Befallningshafvande afgifna yttrandena skett, att häradskrifvarnes göromål till följd af förändrad tid för mantalsskrifningarne hopade sig inom hvarje fögderi för mycket tillsammans i början af året, lär der hinder icke kunna anses möta för framflyttning jemväl af tiden för aflemnande af mantalslängder och längderna för fastighetstaxeringen.

I förbigående må anmärkas, att på den tid, då, såsom ofvan nämnts, uppborädsstämmorna voro två och den första inföll på hösten, besväret ansågs mindre betungande för kronobetjeningen af anledning att höstuppbörädsstämma i många orter förenades med mantalsskrifningen.

Om uppborädsstämmorna komme att hållas längre fram på året än hittills, torde denna omständighet näppeligen numera kunna anses hafva någon inverkan i fråga om statsverkets behof af inkomst. Möjligheten att, såsom komiterade antaga, beloppet af uppborädsrestantierna till följd af det rådrum, som genom stämmornas framflyttning skulle beredas de skattskyldige, komme att genom framflyttningen nedgå lär icke kunna förnekas.

Mot framflyttning af tiden för uppborädsstämmorna hafva också de flesta länsstyrelser icke haft något att invända. Sistnämnda omständighet lär få anses gifva icke ringa stöd åt komiterades åsigt, att sådan anordning utan men för statsverket kan ega rum. Äfven om densamma möjligen skulle komma att föranleda redovisningsterminens utsträckning utöfver den hittills stadgade tid, hvilket vid granskning af förslaget till nytt uppborädsreglemente lär få tagas i öfvervägande, torde deraf någon olägenhet för statsverket icke uppstå. Skulle sistnämnda åtgärd blifva nödig, kunde möjligen i sammanhang dermed vinnas den förenkling i uppboräds- och redogörelseverket, att uppborädsmännens skyldighet att för tiden från den 30 April till den 31 Augusti aflemna s. k. balansrelation kunde upphöra.

Från uppboräds- och redogörelseverkets synpunkt synes mig, såsom det ofvan anförda utvisar, de svårigheter, hvilka möta för genomförande af den föreslagna förändringen i tiden för mantalsskrifningarnes hållande, vara af beskaffenhet att, derest förändringen anses nyttig, kunna utan men för statsverkets undanrödjas.

Jag öfvergår nu att tillse, huru den ifrågasatta förändringen må anses ställa sig med afseende å de på mantalsskrifningsförrättarne ankommande uppgifter för den nya värnpligtsinstitutionen.

Genom Kongl. förordningen angående inskrifning och redovisning af värnpligtige samt deras tjenstgöring m. m. den 16 December 1886 hafva mantalsskrifningsförrättare fått sig ålagdt att, till beredande af erforderliga upplysningar angående de värnpligtige, i mantalslängden anteckna beträffande de deri upptagna personer, som icke öfverskridit värnpligtsåldern, dels hvilka äro skyldiga att undergå inskrifning det år, längden afser, dels hvilka förut blifvit inskrifne och dels hvilka frikallats från värnpligtens fullgörande. Efter mantalsskrifningarnes slut skall mantalsskrifningsförrättaren, utom i Stockholm och Göteborg, enligt värnpligtslagens och nyssnämnda förordnings föreskrifter upprätta och, för närvarande då mantalsskrifningen hålles i slutet af året, inom årets utgång till vederbörande pastorsembete öfersända, för att tjena till grund för den stamrulla, som skall föras öfver de värnpligtige inom hvarje kompaniområde, *inskrifningslista* enligt formulär, upptagande de personer, hvilka i mantalslängden finnas antecknade såsom inskrifningskyldige. Sedan dessa listor blifvit, på sätt ofvan är förmäldt, från mantalsförrättaren öfverlemnade till granskning af vederbörande pastorsembete och derifrån återkommit, skall mantalsskrifningsförrättaren insända dessa listor, behörigen transporterade och summerade, till Konungens Befallningshafvande, som ofördröjligen öfersänder dem till inskrifningsområdets befälhafvare.

Såsom ofvan oförmäles, har kyrkoskrifningskomitén ansett, att den, under förutsättning af mantalsskrifningens hållande å hösten, påbjudna granskning af inskrifningslistorna måste upphöra såsom varande obehöflig, om mantalsskrifning förrättas i början af året. Genom denna gransknings upphörande förkortas onekligen den tid, som hittills åtgått, innan inskrifningslistorna kunnat inkomma till inskrifningsområdets befälhafvare. Två länsstyrelser hafva visserligen ifrågasatt, huruvida inskrifningslistorna, om de upprättades med den skyndsamhet, som enligt komiterades förslag blefve af nöden, kunde erhålla önskvärd tillförlitlighet. Samma länsstyrelser hafva jemväl ifrågasatt, huruvida, i fall inskrifningslistorna icke inkomma till inskrifningsområdesbefälhafvaren förr än den 20 Februari, såsom komitén ansett göra tillfyllest, inskrifningarne kunna börja samma tid som hittills. En länsstyrelse har meddelat, att redan under nu föreskrifven tid för inskrifningslistornas aflemnande det visat sig omöjligt att före den 1 April afsluta inskrifningsnämndens

sammanträden. I öfrigt hafva länsstyrelserna icke haft något att erinra mot den förenkling i proceduren med inskrifningslistorna, som komiterade förordat för att desamma må kunna tillhandahållas inskrifningsområdesbefälhafvaren inom den 20 Februari.

Sedan vederbörande numera erhållit vana vid bestyret med inskrifningarne, torde ej allenast inskrifningslistorna kunna, såsom komiterade antagit, upprättas vid mantalsskrifningsförrättningarne och genast derefter till inskrifningsområdesbefälhafvaren, med förbigående af Konungens Befallningshafvande, insändas, utan ock samtliga förberedande åtgärder vara fullbordade så tidigt, att inskrifningsnämndens sammanträden kunna vara avslutade så tidigt som hittills.

Inskrifningslistornas upprättande först vid mantalsskrifningar, som hållas i början af året, bör sålunda icke leda dertill, att inskrifningsnämndernas sammanträden icke inom föreskrifven tid kunna avslutas.

Är förhållandet sådant, bör icke heller från inskrifningens af värnpligtige synpunkt genomförande af den föreslagna förändringen i tiden för mantalsskrifningarnes hållande möta oöfvervinneliga svårigheter, derest förändringen anses nyttig.

Jag har nu sökt bjuda skäl dels för nyttan deraf, att mantalsskrifningsförrättningen varder framflyttad till början af mantalsåret, hvilken nytta jemväl af de flesta Konungens Befallningshafvande blifvit erkänd, dels för åsigten att svårigheterna för genomförande af den nyttiga förändringen icke äro af beskaffenhet att böra hindra förändringens genomförande.

På grund häraf hemställer jag underdånigst om bifall till komiterades förslag, så vidt det åsyftar mantalsskrifningens förläggande till början af mantalsåret. Jag har för min del icke heller något att erinra mot den föreslagna tidpunkten för mantalsskrifningens hållande i början af året, allenast den förändring i 2 § af förslaget vidtages, att vederbörandes hemställan hos Konungens Befallningshafvande om utsättande af förrättningsdagar för mantalsskrifningen skall ega rum samtidigt med sådan hemställan angående uppöbdsstämma, samt att Konungens Befallningshafvande skall samtidigt utsätta förrättningsdagar för såväl mantalsskrifning som uppöbdsstämma.

I fråga om de i förslaget förekommande bestämmelser rörande tiden för mantalsskrifningsförrättarens aflemnande af mantalslängden jemte dertill hörande bilagor, för pastors öfverlemnande af samtliga handlingar angående mantalsskrifningen till kommunalstämman ordförande och magistrat samt för handlingarnas tillställande till bevillningsberedningens ordförande m. m. anser jag mig icke kunna yttra mig utan i sammanhang med tidsbestämmelserna i förslaget till nytt uppbördsreglemente.

Beträffande de af komiterade upprättade förslag till formulär har jag icke annat att erinra än

att i formuläret till mantalslängd N:o 2 kolumnerna för »summa» personer, som äro fria från erläggande af mantalspenningar, kunna uteslutas i ändamål att bereda större utrymme för anteckningar;

att anteckningar om fattigdom och sjukdom böra för vinnande af mera öfverskådlighet införas i kolumnen för anteckningar; samt

att i formuläret N:o 4 b, Tilläggsförteckning, bör införas en kolumn för anteckning af tillkomne eller afgångne personers nationalitet.»

Med referenten instämde Herr Kammarrättsrådet Hernblom, hvaremot Herrar Statskommissarierna Sylvan och Riben, Herr Generaldirektören Anderson och Herr Presidenten Lovén förenade sig om den mening, det underdåniga utlåtandet innehåller. Se registratoret. Som ofvan.

In fidem
F. Peterzens.
